

The Role of the National Information Network in Facing the Cognitive-media War from Viewpoint of Imam Khamenei's Defense Thought

Ali Qahramani¹

Nooshin Moslemi²

Received: 29/08/2023

Accepted: 17/02/2024

Abstract

Cognitive war is a kind of soft war that is different from other types of war due to having features such as spatial dispersion, multiplicity of audience, depth of impact on perceptual-cognitive powers and the ability to create mental images in the individual and society. Communication technologies and media tools, especially the cyberspace, multiply the effects of this war. The anti-arrogant nature of the Islamic Revolution of Iran and the inability of the West to subvert it through military operations have caused the imposition of media cognitive war against the revolution, its ideals, and the Iranian people. Imam Khamenei's defense thought, as a comprehensive defense doctrine of the Islamic Republic, in the face of such an asymmetric war, requires active confrontation and design of a new arena for defense and fight, and the national information network is the same defense strategy. A phenomenon that, under the condition of mastery and independence,

---

1. Research Vice President of the Scientific Association of Virtual Space Studies at Islamic Seminary and Lecturer of Media Literacy at Islamic Seminary of Qom, Qom, Iran (corresponding author). qahramani@chmail.ir.

2. Level two student (B.A) of Islamic Seminary of Qom, Qom, Iran. Nooshin.moslemi70@gmail.com.

* Ghahramani, A., & Moslemi, N. (1402 AP). The role of the National Information Network in facing cognitive-media war from the viewpoint of Imam Khamenei's defense thought (Madazaleh Al-Ali). *Journal of Islamic Knowledge Management*, 5(9), pp. 154-194.

<https://doi.org/10.22081/JIKM.2024.67676.1091>

can fight against the enemy's media cognitive war and neutralize its effects. The role of the National Information Network in this situation is the goal that the present study pursues through descriptive-analytical method. The findings of the study suggest that the establishment of the national information network has effects in the national and transnational dimensions and leads to the change in the battle scene, the creation of a healthy context, national authority, media model, resistance information network and ultimately the failure of the media empire.

Keywords

Defensive thought of Imam Khamenei, media war, cognitive-media war, cognitive war, national information network, Ayatollah Khamenei.

دور شبكة المعلومات الوطنية في مواجهة الحرب المعرفية - الإعلامية من منظار فكرة الإمام الخامنئي (مدّ ظله العالی) الدفاعية

نوشين مسلمي^٢

تاريخ القبول: ٢٠٢٤/٠٢/١٧

علي قهرماني^١

تاريخ الاستلام: ٢٠٢٣/٠٨/٢٩

الملخص

الحرب المعرفية هي نوع من الحرب الناعمة تتميز بمميزات مثل التشتت المكاني وتعدد المخاطب وعمق التأثير على القوى الإدراكية المعرفية والقدرة على خلق صور ذهنية لدى الفرد والمجتمع، عن طرق القتال الأخرى. وقد ساهمت تقنيات الاتصال وأدوات الإعلام، وخاصة الفضاء الإلكتروني، في زيادة آثار هذه الحرب. إن طبيعة الثورة الإسلامية المضادة للغطرسة وعدم قدرة الغرب على إطاحتها من خلال العمليات العسكرية قد تسببت في حرب معرفية إعلامية ضد الثورة ومثل الثورة والشعب الإيراني.. إن الفكر الدفاعي للإمام الخامنئي، باعتباره عقيدة دفاعية شاملة للجمهورية الإسلامية، في مواجهة مثل هذه الحرب غير المتكافئة، يتطلب مواجهة نشطة وتخطيط ساحة جديدة للدفاع والإجراءات المضادة، وشبكة المعلومات الوطنية هي نفس الاستراتيجية الدفاعية. وهي الظاهرة التي يمكن بشرط الإلتقان والاستقلال أن تصطف في وجه الحرب المعرفية الإعلامية التي يشنها العدو وتبطل آثارها. والتعبير عن دور شبكة المعلومات

١. معاونية البحوث في الجمعية العلمية لدراسات الفضاء الافتراضي والمحاضر لمادة المعرفة الإعلامية، محاضر في حوزة قم العلمية، قم، إيران (الكاتب المسئول).
qahramani@chmail.ir

٢. طالب في المستوى الثاني في حوزة قم العلمية، قم، إيران.
Nooshin.moslemi70@gmail.com

* قهرماني، علي. مسلمي، نوشين. (٢٠٢٣م). دور شبكة المعلومات الوطنية في مواجهة الحرب المعرفية- الإعلامية من منظار فكرة الإمام الخامنئي الدفاعية. مجلة نصف سنوية ترويجية إدارة المعلومات الإسلامية، ٥(٩) صص ١٥٤-١٩٤.
<https://Doi.org/10.22081/JIKM.2024.67676.1091>

الوطنية في هذه المواجهة هو الهدف الذي تسعى إليه الدراسة الحالية بالمنهج الوصفي التحليلي. تشير نتائج هذه الدراسة إلى أن إيجاد شبكة المعلومات الوطنية له آثار في الصعيدين الوطني وعبر الوطني ويؤدي إلى تغيير منصة المعركة، وإنشاء منصة صحية، وسلطة وطنية، ونموذج إعلامي، وشبكة معلومات للمقاومة، وأخيراً فشل الإمبراطورية الإعلامية.

المفردات الأساسية

الفكر الدفاعي لقائد الثورة، الحرب الإعلامية، الحرب المعرفي-الإعلامي، شبكة المعلومات الوطنية، آية الله الخميني.

نقش شبکه ملی اطلاعات در مواجهه با جنگ شناختی - رسانه‌ای از منظر اندیشه دفاعی امام خامنه‌ای (مدظله العالی)

نویسنده مسلمان^۱   علی قهرمانی^۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۱/۲۸

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۶/۰۷

چکیده

جنگ شناختی، گونه‌ای از جنگ نرم است که مؤلفه‌هایی چون پراکندگی مکانی، تکثر مخاطب، عمق تاثیر بر قوای ادارکی - شناختی و توان ایجاد انگاره‌های ذهنی در فرد و جامعه آن را از دیگر شیوه‌های نبرد جدا می‌سازد. فناوری‌های ارتباطی و ابزار رسانه‌ای به‌ویژه فضای سایبر موجب ضریب‌دهی آثار این جنگ می‌شود. ماهیت استکبارستیز انقلاب اسلامی و ناتوانی غرب در براندازی از راه عملیات‌های نظامی، باعث تحمیل جنگ شناختی رسانه‌ای علیه انقلاب، آرمان‌های آن و مردم ایران شده است. اندیشه دفاعی امام خامنه‌ای به‌عنوان دکتترین جامع دفاعی جمهوری اسلامی، در مواجهه با چنین جنگ نامتقارنی، اقتضای مواجهه فعال و طراحی عرصه‌ای جدید برای دفاع و مقابله دارد و شبکه ملی اطلاعات همان راهبرد دفاعی است. پدیده‌ای که به شرط اتقان و استقلال، می‌تواند در برابر جنگ شناختی رسانه‌ای دشمن صف‌آرایی نموده و اثرات آن را خنثی نماید. نقش شبکه ملی اطلاعات در این مواجهه هدفی است که پژوهش حاضر به روش توصیفی -

۱. معاون پژوهش انجمن علمی مطالعات فضای مجازی حوزه و مدرس سواد رسانه‌ای حوزه علمیه قم، قم، ایران (نویسنده مسئول).
qahramani@chmail.ir

۲. طلبه سطح دو حوزه علمیه قم، قم، ایران.
Nooshin.moslemi70@gmail.com

* قهرمانی، علی؛ مسلمی، نوشین. (۱۴۰۲). نقش شبکه ملی اطلاعات در مواجهه با جنگ شناختی - رسانه‌ای از منظر اندیشه دفاعی امام خامنه‌ای (مدظله العالی). دوفصلنامه علمی - ترویجی مدیریت دانش اسلامی، (۹)۵، صص ۱۵۴-۱۹۴.
<https://doi.org/10.22081/JIKM.2024.67676.1091>

تحلیلی در پی آن است. یافته‌های تحقیق حاکی از آن است که راه‌اندازی شبکه ملی اطلاعات آثاری در بُعد ملی و فراملی دارد و منجر به تغییر صحنه نبرد، ایجاد بستر سالم، اقتدار ملی، الگوی رسانه‌ای، شبکه اطلاعات مقاومت و درنهایت شکست امپراطوری رسانه‌ای می‌شود.

کلیدواژه‌ها

اندیشه دفاعی رهبری، جنگ رسانه‌ای، جنگ شناختی - رسانه‌ای، جنگ شناختی، شبکه ملی اطلاعات، آیت‌الله خامنه‌ای.

جنگ، واقعیتی تلخ است که تاریخی به درازای عمر بشر دارد. جنگ‌های مرسوم و سنتی متکی به تسلیحات و بر مبنای تسلط فیزیکی بودند، اما در دوران پسامدرن نبرد نیز شکل و مفهومی متفاوت یافته و متکی بر شناخت و آگاهی و بر پایه سلطه بر ذهن و قلب استوار است. رسانه‌های جمعی و اجتماعی به دلیل دارا بودن مخاطب زیاد، اثرگذاری بالا و قدرت جهت‌دهی به افکار عمومی، باعث توان‌بخشی و اثرگذاری بیشتر این جنگ شناختی شده‌اند. بی‌تردید اصلی‌ترین هدف جنگ شناختی با محوریت رسانه‌ها، ایجاد تغییرات اساسی در ایران از طریق تغییر انگاره‌های شناختی مردم نسبت به خود، جامعه، ارزش‌ها و حاکمیت و در نتیجه دوگانه‌سازی‌ها و در نهایت فروپاشی جمهوری اسلامی ایران از درون است. در مقابله این نبرد ناهمگون شناختی - رسانه‌ای، راه‌اندازی شبکه ملی اطلاعات راهبرد دفاعی مبنای بر اساس اندیشه دفاعی امام جامعه است که در وجوه ملی و فراملی نقش‌آفرینی می‌کند.

پدیدارشناسی درست از جنگ شناختی رسانه‌ای و تحلیل مناسب از این پدیده باعث می‌شود که ابعاد مختلف این جنگ ظالمانه شناخته شود. جنگی که در گسترده‌ی این کره خاکی و بر علیه نسل بشریت آغاز شده است و جمهوری اسلامی ایران به علت آرمان‌های ضد استکباری در نوک پیکان آن قرار دارد. جهت رویارویی با این پدیده گام اول شناخت این جنگ، مبانی، مسائل و اقتضات آن و در گام بعدی ارائه راهکار مناسب می‌باشد. بهترین راهکار دفاعی ایجاد شبکه ملی اطلاعات با رویکرد تهاجمی در مقابل جبهه باطل است که ضرورت دارد نقش این فناوری در این مواجهه مورد بررسی قرار گیرد.

در زمینه جنگ شناختی و شبکه ملی اطلاعات آثاری به رشته تحریر درآمده‌اند که برخی از آن‌ها عبارتند از:

- مبانی جنگ شناختی (تهدیدات نوین علیه ج.ا.ایران) (خوزین، ۱۴۰۰)؛
- جنگ شناختی: بعد پنجم جنگ (محمدی‌نجم، ۱۳۹۴)؛
- جنگ شناختی: علم پیروزی در نبرد ذهن‌ها (مقدم‌فر و محسنی‌آهویی، ۱۴۰۰)؛

- علوم شناختی در جنگ شناختی (جوانی، ۱۴۰۱).
- هنر جنگ شناختی در عصر هوش مصنوعی (آل داوود، ۱۴۰۲)؛
- شبکه‌ی ملی اطلاعات چیست؟ (گرمکی، ۱۳۹۳).
- همه‌چیز درباره شبکه ملی اطلاعات (گرمکی، ۱۳۹۵).
- ارتباط شبکه ملی اطلاعات و اقتصاد مقاومتی و فقرزدایی (مصلی‌نژاد، دروگر و نیک‌نیا، ۱۴۰۰).

هرچند هم در زمینه جنگ شناختی و هم درباره شبکه ملی اطلاعات کتاب‌های مختلفی نوشته شده، اما هیچ اثری به نقش شبکه ملی اطلاعات در مواجهه با جنگ شناختی اشاره ندارد و مسئله اصلی خود را به این امر اختصاص نداده است.

پژوهش فعلی سعی دارد از طریق گردآوری داده‌ها به شیوه کتابخانه‌ای و روش توصیف و تحلیل نقش شبکه ملی اطلاعات در مواجهه با جنگ شناختی - رسانه‌ای از منظر اندیشه دفاعی امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) را بررسی نماید و مسائلی مانند چیستی جنگ شناختی در بستر رسانه‌های فرانو، نقش شبکه ملی اطلاعات در ابعاد ملی و فراملی مواجهه با جنگ شناختی رسانه‌ای را تبیین نماید؛ از این رو تحقیق حاضر در چهار محور؛ مبانی و مفاهیم، جنگ شناختی در بستر رسانه‌های فرانو، نقش شبکه ملی اطلاعات در ابعاد ملی مواجهه و نقش شبکه ملی اطلاعات در ابعاد فراملی به تحریر درآمده است.

۱. مبانی و مفاهیم

هر پژوهشی دارای یک سری مفاهیم و مبانی است که تبیین نوع تعریف نویسنده از آن‌ها برای شناخت و همراهی مخاطب در درک بهتر مطالب امری لازم است. بدین منظور ابتدا به تبیین کلمات کلیدی و تعریف نویسندگان از این واژگان در پژوهش حاضر پرداخته می‌شود؛

۱-۱. جنگ شناختی رسانه‌ای

جنگ شناختی رسانه‌ای، عبارتی ترکیبی است که از کنار هم قرار گرفتن دو مفهوم

«جنگ شناختی»^۱ و «جنگ رسانه‌ای»^۲ تشکیل شده است. جنگ شناختی مظهر ایده نبرد بدون جنگ است. ماهیت جنگ در حوزه شناختی، بسیج طیف متفاوت و گسترده‌ای از راهبردها، ابزارها و شیوه‌ها برای کنترل مکان‌ها، گروه‌ها، واحدها، سازمان‌ها و ملت‌ها با هدف تأثیرگذاری و کنترل ذهن افراد است (www.innovationhub.act.org/content/cognitive). این شیوه از نبرد را همچنین می‌توان مجموعه اقدامات چندجانبه، منسجم و مستمر، با هدف تأثیرگذاری عمیق و پایدار بر قلمرو شناختی انسان دانست که در راستای حفظ یا تقویت سرمایه‌های شناختی دوست و تخریب یا تضعیف سرمایه‌های شناختی دشمن رخ می‌دهد (جمعی از نویسندگان، ۱۴۰۰).

هدف از جنگ شناختی، تأثیر بر دستگاه محاسباتی و تغییر در شناخت افراد از گزاره‌ها، به‌خصوص گزاره‌های قدرت‌آفرین فرد، جامعه یا کشور هدف است؛ برای اینکه آن‌ها را با اهداف خود همسو ساخته تا فرد و جامعه آن‌گونه عمل کنند که طراحان عملیات شناختی مدنظر دارند. و چون این دست عملیات‌ها بدون رسانه، عملاً امکان‌پذیر نیست و به دلیل نقش کلیدی رسانه در این امر، اطلاق عنوان عملیات شناختی رسانه‌ای برای آن دقیق‌تر است.

رسانه، اسم آلت از مصدر «رسانیدن» و در لغت به معنای هر وسیله‌ای انتقال‌دهنده (معین، ۱۳۷۸) که مطلب یا خبری را به اطلاع مردم می‌رساند (عمید، ۱۳۷۵) و در اصطلاح نیز به معنای «وسیله‌ای است که فرستنده به کمک آن معنا و مفهوم موردنظر خود (پیام) را به گیرنده منتقل می‌کند» (رضائی، ۱۳۹۳). جنگ رسانه‌ای، به نبردی گفته می‌شود که در بستر رسانه جریان دارد؛ یعنی رسانه‌های یک کشور یا جبهه رسانه‌ای علیه کشور و جبهه دیگر صف‌آرایی کرده و از تمام ظرفیت خویش برای تضعیف و به زانو درآوردن رقیب استفاده می‌نمایند.

امروزه رسانه‌های فرانو و برخط، بیش و پیش از آنکه ابزاری برای انتقال پیام باشند،

1. cognitive warfare

2. Media warfare

بستری برای حضور و ارتباط هستند و این امر تأثیر عملیات‌های شناختی رسانه‌ای را تشدید می‌کند و منظور از رسانه در این پژوهش، رسانه‌های انبوه اعم از رسانه جمعی و به‌ویژه رسانه‌های تعاملی و اجتماعی است.

بنابراین عملیات‌های شناختی رسانه‌ای، نبردهایی هستند که عنصر اصلی را در آن رسانه تشکیل می‌دهد و به مجموعه اقدامات نظام‌مند، مستمر، پیچیده و پیوسته رسانه‌ای اطلاق می‌شود که هدف از آن تأثیر در دستگاه محاسباتی و تغییر در فرایند شناخت، اندیشه و تصمیم مخاطب است. در این شیوه از نبرد، رسانه‌ها در عملیاتی منسجم و پی‌درپی مبادی میل (بینشی، گرایشی و منشی) افراد را مورد هدف قرار می‌دهند و با روندی آرام و شیئی ملایم تغییر نامحسوس در مخاطبان را رقم می‌زنند.

۲-۱. اندیشه دفاعی امام خامنه‌ای

اندیشه دفاعی فرمانده کل قوا، تفکری منسجم، اصولی و نظام‌مند است که با چاشنی دوران‌اندیشی، آینده‌نگری و روشن‌بینی عمیق در مسائل نظامی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی همراه است و در قالب طرح‌ها و برنامه‌های دقیق ارائه می‌شود. در این اندیشه راهبردهای دفاعی، دکترین تسلیحاتی، بودجه‌ای و نوع روابط با قدرت نظامی و سیاسی و غیره بیان می‌شود (حسین‌خانی، ۱۳۹۲) تا منافع ملی را تأمین نموده و جامعه را در برابر خطرها و تهدیدهای سخت و نرم دشمن ایمن سازد و موجب موجودیت و بقای سرزمین و ارتقای قابلیت‌های حاکمیتی آن شود.

این اندیشه ریشه در قرآن، مکتب اسلام ناب محمدی و علوی و عقلانیت برآمده از درک حقیقت پدیده‌ها و فهم نظام روابط مادی و فرامادی حاکم بر عالم دارد که از تجارب دقیق تاریخی از صدر اسلام تا زمان معاصر در ابعاد منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای بهره می‌برد. اندیشه دفاعی امام جامعه مسلمین مبتنی بر قدرت درون‌زا، وحدت ملی، مشارکت عمومی، آینده‌نگری، برآورد تهدیدات پیش‌رو، تلفیق قدرت نرم و قدرت سخت و پشتوانه‌سازی قدرت دفاعی با فعال‌سازی مؤلفه‌های قدرت ملی است. در این نگرش و دکترین دفاعی بیش از هر چیزی بر قابلیت محوری و توانمندسازی تأکید

می‌شود و کاهش آسیب‌پذیری، خوداتکایی در ایجاد بازدارندگی، موازنه قدرت و ارتقای پایداری ملی از اهداف آن است.

از آنجا که هدف از این مقاله بررسی نقش فناوری خاصی به نام شبکه ملی اطلاعات در مواجهه با جنگ پیچیده و پردامنه شناختی - رسانه‌ای آن‌هم بر مبنای اندیشه دفاعی رهبر معظم انقلاب است، طبیعی است که هم در پدیدارشناسی این جنگ ناشناخته، هم در بیان مؤلفه‌های مطلوب شبکه ملی اطلاعات و هم در تبیین گام‌های دفاع و جهاد، محوریت مطالب با بیانات، رهنمودها و نوع اندیشه و نگرش ایشان به این مسائل باشد.

۱-۳. شبکه ملی اطلاعات

ایده استقلال از اینترنت بین‌الملل سال‌هاست که مطرح و تلاش‌های فراوانی نیز برای آن شده است. با این وجود، در عمل اتفاقی جز توسعه تجهیزات اعم از سخت‌افزاری و نرم‌افزاری نیفتاده، اما آنچه از آن غفلت شده، مسائل کلیدی و مؤلفه‌های مبنایی این فناوری است. باید توجه داشت که عنصر هویت‌بخش فضای سایبر نه سخت‌افزارها و نرم‌افزارها هستند و نه حتی مقررات و پروتکل‌ها، بلکه اهداف و بنیان‌های فکری که شیوه ارتباط و نظام روابط میان افراد را مشخص نموده و در قالب ساختارهای کلی فضای سایبر، سیاست‌های خرد و کلان و پروتکل‌های ارتباطی قابل مشاهده‌اند.

• انتخاب عنوان «شبکه ملی اطلاعات» و ترکیب معنادار این واژه‌ها آن‌هم از سوی بالاترین مقام حاکمیتی یعنی شخص مقام معظم رهبری در مشورت با بالاترین نهادهای تصمیم‌ساز کشور، در بردارنده چندین نکته و مؤلفه درباره فناوری و پدیده‌ای است که باید در جنگ شناختی رسانه‌ای در مقابل جریان رقیب علمداری کند؛

- وجود شبکه کارآمد ارتباطی - اطلاعاتی
- بومی و درون‌زا بودن
- فناوری دانش‌بنیان
- در تراز ملی بودن
- استقلال

۲. جنگ شناختی در بستر رسانه‌های فرانو

جنگ‌های سنتی زمان‌مند و زمین‌بند هستند و همین نکته فرق مشخص آن‌ها با جنگ‌های نوین است. در میان نبردهای نوین نیز برخی اهداف کوتاه‌مدت را دنبال می‌کنند و برخی اهداف بلندمدت را، برخی برای افراد محدود انتخاب می‌شوند و برخی دیگر برای جمعیت انبوه. در این میان، عملیات‌های رسانه‌ای و نبردهای شناختی هم مخاطب انبوه را نشانه می‌روند و هم با هدف تأثیرگذاری بلندمدت، خزنده، عمیق و طولانی طراحی می‌شوند.

بهرتر از رسانه‌های فرانو که بیش از هر چیزی، مبتنی بر عنصر اطلاعات هستند، جنگ‌افزایی برای دوران پسامدرن وجود ندارد؛ زیرا علاوه بر هزینه بسیار ناچیز در مقایسه با دیگر جنگ‌ها و امکان عملیات‌های مستمر، شبانه‌روزی و بدون تعطیلی، توانایی ترکیب نبردهای رسانه‌ای با دیگر شیوه‌های رزم و گستردگی و شمول آن باعث می‌شود تا طراحان جنگ‌های نوین بیش از هر چیزی به رسانه اقبال و توجه داشته باشند. تمامی این موارد و به‌طور خاص غفلت، همسویی و همراهی قریب به اتفاق مخاطبان در یک جامعه، مؤلفه‌های مطلوب در نبردهای شناختی است و همین امر نزدیکی جنگ شناختی را با عملیات‌های رسانه‌ای به‌ویژه با فضای سایبر که همزمان هم نقش جامعه مجازی را ایفا می‌کند و هم نقش رسانه را بیش از پیش آشکار می‌گرداند.

طراحی لینک و نودهای سایبر به‌گونه‌ای است که جامعه‌ای شبکه‌ای و به‌هم‌پیوسته ایجاد می‌کند. مخاطبان در گره‌ای از جذابیت‌ها گرفتار آمده و با تارهای ارتباطی به هم متصل می‌شوند. اینک نوبت انواع شیوه‌های گوناگون ارتباطاتی، رسانه‌ای و... است تا اقبال خویش را برای تأثیر در مصاف با دستگاه محاسبات ذهنی، قوای ادراکی و به‌طور کلی ساحت شناختی کاربر بیازمایند. ایده‌ها و نظریات مختلفی مانند: نظریه یادگیری اجتماعی^۱ آلبرت بندورا، نظریه تأثیر اجتماعی^۲ نظریاتی مرتبط با تأثیر رسانه‌ها

1. Social Learning Theory

2. Social impact assessment

و... وجود دارند که کار آن‌ها تبیین شیوه‌های تأثیر است؛ اما با این حال تنها می‌توانند گوشه‌ای از تأثیرات جنگ شناختی را در این جامعه جدید رسانه‌ای بیان کنند.

جنگ شناختی در بستر رسانه‌های فرانو در چهار بخش اصلی اجرا: ایجاد عرصه نبرد شناختی، تصرف قوای ادراکی_شناختی، هژمونی قدرت سایبری و فروپاشی اجتماعی می‌شود که در ادامه به تبیین هریک پرداخته می‌شود؛

۱-۲. ایجاد عرصه نبرد شناختی

گسترش روزافزون اینترنت و بُن‌سازه‌های (پلتفرم) مختلف با هدف اشتراک داده‌ها و انواع ارتباط‌های برخط، فضایی نامتناهی و جهانی الکترونیک را به وجود آورده است که توسعه لحظه‌به‌لحظه آن در کنار تقویت بنیان‌های این فناوری باعث شده تا تمامی رسانه‌های پیش از خود را در خویش ببلعد و تبدیل به پدیده‌ای بی‌بدیل شود؛ از همین رو برخلاف تلقی عمومی از فضای سایبر که آن را ترکیبی از مجموعه سخت‌افزارها و نرم‌افزارها می‌دانند و بُن‌سازه‌هایی برای اشتراک داده‌ها و ارتباط افراد، اساساً مبانی ایده نگارش مقاله حاضر بر پایه این نظریه شکل گرفته است که فضای سایبر بین‌الملل یا به عبارت درست‌تر، سایبر آمریکایی بیش از آنکه بستری برای تبادل داده‌ها و فضایی برای ارتباط میان افراد باشد، عرصه‌ای برای اجرای ایده‌های نوین ادراکی و جنگ‌های شناختی است.

ذات رسانه تمامیت خواه و سلطه‌جوست. همین امر باعث شده تا هیچ رسانه‌ای خالی از یکه‌تازی و انحصارطلبی نباشد. اوضاع انحصارطلبی در فضای سایبر به مراتب بدتر و میزان تمامیت‌خواهی آن با اختلاف نسبتاً زیادی بیشتر از هر رسانه دیگری است؛ زیرا هم بستر حضور مخاطبان را فراهم آورده و هم مکانی برای تجمیع انواع رسانه‌های گوناگون است. همین زیاده‌خواهی در کسب کاربر و تبدیل آن به مخاطب حرفه‌ای متعصب، افراد را در عرصه و چرخه بی‌بازگشتی گرفتار می‌آورد که جولان‌گاه تأثیر رسانه‌ها و صحنه تولید تصاویر ذهنی و انگاره‌سازی‌های رسانه‌ای است. به عبارت دیگر

این بستر بیش و پیش از آنکه محل حضور و وسیله ارتباط کاربران باشد، عرصه نبرد شناختی سایبری - رسانه‌ای با قوای شناختی مخاطب است.

انگاره‌ای که در ذهن مردم جهان از اینترنت و فضای سایبر شکل گرفته، بیشتر ناظر به فضایی امن برای ذخیره‌سازی اطلاعات و بستری شبکه‌ای برای ارتباط میان افراد است. حال آنکه، چنین قابلیت‌هایی باعث شده تا جهانی الکترونیک و دیجیتال به موازات جهان فیزیکال گسترش یابد که قوانین و اقتضانات خاص خود را دارد؛ پیدایش جامعه‌ای با جذابیت‌های بسیار زیاد، گستردگی عجیب این فضا، کاربرمحوری و رهایی نسبی مخاطبان برای گردش در این فضا و... از دلایل احساس آزادی و استقلال کاربران و غفلت از ظرفیت‌های بالقوه و بالفعل فضای سایبر در تأثیرگذاری آرام و خزننده بر ادراک و شناخت کاربران خویش است؛ به بیان دیگر فضای سایبر و رسانه‌های فرانو، خاکریزهای رزم را از سرزمین و میدان جنگ‌افزارها به فضای ذهن و قلمرو شناختی تغییر داده و نبردی نامتقارن را در عرصه‌ای نوین رقم زده است.

این پدیده پیچیده و دارای سطوح مختلف، با جلوه‌هایی چون آزادی و جامعه چندصدایی در سطح کاربری، کاربران را از سطوح مدیریتی غافل و با عناصر جذابیت، لذت و خوشامد، ایشان را برای حضور و فعالیت در عرصه سایبر تثبیت می‌نماید. در این مرحله نوبت سطوح مدیریتی، رسانه‌های گوناگون و شیوه‌های مختلف تأثیرگذاری رسانه‌ای است تا با مدیریت خزننده، هوشمند و سایبرنتیک و با لطایف‌الحیل فراوان، مجال اندیشه را از ساکنان سرزمین رسانه‌های جمعی گرفته و جنگ شناختی رسانه‌ای را در عرصه میدانی شبکه‌های اجتماعی، موتورهای جستجو و... علیه کاربران به راه بیندازد. ایجاد موانع مختلف در مسیر گردش آزاد اطلاعات، کانالیزه کردن اطلاعات و اخبار، محدود کردن سطح دسترسی افراد و گزینش‌گری به جای کاربران، تحریف به نقصان یا اضافه کردن مطالب از طریق ربات‌ها یا هوش مصنوعی، ایجاد نظام پیشنهادات برای جستجوها و چینش نتایج و همچنین ضریب‌دادن به روایت‌های جریان رقیب در جنگ روایت‌ها در استفاده بلندمدت موجب ذهنیت‌سازی، تغییر ادراک و اندیشه و دیگر تأثیرات شناختی در کاربران می‌شود.

۲-۲. تصرف قوای ادراکی - شناختی

فضای سایبر، به عنوان برترین فناوری ارتباطی و پیشرفته‌ترین رسانه موجود، جامعه‌ای رسانه‌ای شده و یا رسانه‌ای است که جامعه را در آن تزییق کرده‌اند. همین امر باعث شکل‌گیری پدیده‌ای شده که ویژگی‌های هردو را با هم داراست؛ یعنی فضای سایبر به همان میزان که یک جامعه غیرفیزیکی^۱ و الکترونیک است و مناسبات اجتماعی میان افراد در این اجتماع مجازی جریان دارد، اقتضائات رسانه‌هایی که در خویش گردآورده را نیز داراست. لذا بی‌جهت نیست که کارکرد اصلی که کاربران از رسانه‌های نوین و به‌ویژه تعاملی انتظار دارند، مقوله سرگرمی است.

رکن اصلی این رسانه مسائل خوشایند است و لذت رسانه‌ای در مواجهه با مخاطب و باتوجه به سلیقه‌ها و نیازهای وی تعریف می‌شود؛ برخلاف مخاطبان معمولی که عموم کاربران اغلب رسانه‌ها را تشکیل می‌دهند و بیش از هرچیزی گذران وقت و لذت‌های بصری برایشان اهمیت دارد، مخاطبان فرهیخته به دنبال دانش و لذت‌هایی از جنس آگاهی هستند. یعنی عنصر جذابیت در رسانه‌های فرانو یک امر بسیط و ساده نیست، بلکه طیف گسترده‌ای از محتواهای گوناگون را تشکیل می‌دهد و طبیعی است که محتوای موجود در بستر سایبر به میزان نیاز و متناسب با علائق و سلیق استفاده‌کنندگان از محتوا باشد.

حجم بالای تولید فیلم، سریال، انیمیشن، بازی و حتی کتاب‌های سرگرم‌کننده و اخبار زرد گویای گستره و فراوانی مخاطبان عام است. رسانه و فضای سایبر در کنار روش‌های عمومی مانند شیوه‌های اقناع، ایجاد تصاویر ذهنی و الگوهای تصویری و... که برای سلطه بر قوای شناختی مخاطب عوام دارد، روش‌های خاص و اختصاصی نیز برای تصرف ذهن و غلبه بر قوای ادراکی - شناختی مخاطب فرهیخته دارد که همیشه اهل نگرش انتقادی، جوای آگاهی و اهل پرسش‌های کلیدی است. چنین مخاطبی در برابر بسیاری از شیوه‌های اقناعی رسانه‌ای مقاوم است و همین امر رسانه‌های نوین را بر

1. Virtual

آن وامی دارد تا روش‌های تازه‌تر و پیچیده‌تری را به استخدام بگیرند.

«آستروتورفینگ»^۱ یا لشگر ربات‌های ساختگی و جعلی در شبکه‌های اجتماعی و به عبارت دیگر دستکاری ماشینی در افکار عمومی از روش‌های پیچیده و نویی است که برای طبیعی و مردمی جلوه‌دادن برخی جنبش‌های خاص مورد استفاده قرار می‌گیرد تا این هیاهوی رسانه‌ای با همسویی خواص و خیزش توده مردم همراه شده و در نتیجه موجب گسترده‌گی حمایت از آن جنبش خاص گردد (<https://en.wikipedia.org/wiki/Astroturfing>) اتفاقی که در تویتر برای پوشش اخبار مربوط به خانم مهسا امینی رخ داد و منجر به برجسته‌سازی اخبار و حوادث مرتبط با ماجرای شهریور ۱۴۰۱ شد.

شیوه‌هایی پیچیده‌تر در مقایسه با استفاده از ربات‌های جعلی نیز وجود دارد که در بستر سایبر ضریب پیدا می‌کند و بر حوزه شناختی کاربران مستولی می‌شود. در میان موضوعات گوناگون می‌توان به برخی سوگیری‌های شناختی اشاره کرد که در این بین «سوگیری تأیید»^۲ بارزترین مصداق آن است. بیان این سوگیری آنکه اغلب افراد بر اساس اطلاعات ناقصی که دارند قضاوت کرده و تصمیم می‌گیرند؛ در جستجو و یا مواجهه با داده‌های جدید نیز سراغ مطالبی می‌روند که به نحوی باورها یا فرضیه‌های قبلی را تأیید کند و یا دست کم در نقطه مقابل آن نباشد. به عبارت دیگر سوگیری تأیید از خطاهای شناختی - ادراکی است که منجر به پشتیبانی و پذیرش اطلاعات پیشین فرد می‌شود (https://en.wikipedia.org/wiki/Confirmation_bias). در این گزینش‌گری ناآگاهانه اولویت با مطالب و اطلاعاتی است که باورها و پیش‌فرض‌های پیشین وی را تأیید می‌کنند. این سوگیری در موضوعات هیجان‌برانگیز یا در مورد باورهایی که فرد نسبت به آن‌ها تعصب دارد، به شکل شدیدتری مشاهده می‌شود.

هوش مصنوعی فضای سایبر اعم از شبکه‌های اجتماعی، موتورهای جستجو و... بر اساس الگوریتم خاصی طراحی شده‌اند که در نظام پیشنهادات به مناسبات پیشین فرد در

1. Astroturfing

2. Confirmation Bias

انتخاب و پسند توجه ویژه دارد. این امر علاوه بر آنکه ضریب سوگیری تأیید را به شدت افزایش می‌دهد، در مواجهه با افراد همسو و غیرهمسو نیز باعث کشش و رانش اجتماعی می‌گردد. کشش فرد به سوی افرادی که با وی عقاید مشترک دارند و تجمع ایشان حول مطالب و داده‌هایی با جهت مشخص که مؤید باورهایشان است، موجب تشکیل حباب آگاهی اما فیلترکننده و محدودساز می‌شود. الگوریتم پیشنهادات سایبری از یک سو، گرایش افراد به مطالب موردپسند و تأییدکننده باورهایشان از سوی دیگر و اقتضائات حباب فیلترکننده از دیگر سو اتاق پژواکی را می‌سازد که ایده یا فرد مخالف با انگاره‌های موجود در آن راهی نیست. در این اتاق تنها پژواک یک صدا و نگرش به گوش می‌رسد. فضای مجازی برای قطبی‌سازی جامعه هدف و به اقتضای گستره موضوع و نیز انگیزش و گرایش کاربران می‌تواند دو حباب فیلترکننده متضاد بسازند یا چندین اتاق پژواک متفاوت به وجود بیاورد که در نقطه مقابل باشند.

۲-۳. هژمونی قدرت سایبری

به‌طور سنتی مفهوم نیروی هژمونی^۱ در علوم اجتماعی به مجموعه‌ای از روش‌ها اشاره دارد که به‌عنوان ماشینی برای اعتقاد طبقات اجتماعی عمل می‌کند (Laclau & Mouffe, 2014). نیروی هژمونی قدرت اجتماعی را می‌توان به‌عنوان یک سیستم پیچیده از هنجارهای رایج و ارزش‌های اجتماعی درک کرد که مکانیسمی برای ترغیب افراد به نوع خاصی از حفظ ساختار اجتماعی که در آن‌ها وجود دارد، عمل می‌کند (متقی دستنایی و دیگران، ۱۴۰۰). هژمونی مفهومی است برای توصیف و توضیح نفوذ و تسلط یک گروه اجتماعی بر گروهی دیگر، چنان‌که گروه مسلط (فرداست) درجه‌ای از رضایت گروه تحت سلطه (فرو دست) را به دست می‌آورد (فریخته، ۱۳۷۷). به بیان دیگر هژمونی سلطه نرمی است که با میل و رغبت سلطه‌پذیر همراه باشد. در روابط بین‌الملل، هژمون، رهبر یا وضعیت رهبری گروهی از دولت‌هاست و می‌توان هژمونی را به‌عنوان رهبری نظام جهانی توسط

1. hégémonie

یک کشور در ابعاد نظامی امنیتی، سیاسی ایدئولوژیکی و اقتصادی قلمداد کرد (استریناتی، ۱۳۹۲؛ آبرکرامی، ۱۳۷۰).

فضای سایبر، به مثابه قلمرویی نو در عرصه جغرافیای سیاسی بین‌الملل است که دیگر قلمروهای سیاسی - امنیتی گذشته اعم از قلمرو زمینی، دریایی، هوایی و فضایی را به چالش کشیده و بر همه آن‌ها تسلط دارد. در نتیجه، هژمونی سایبری - رسانه‌ای سلطه نرم، خزننده و انحصاری و از سنخ هژمونی فرهنگی مبتنی بر توانایی نخبگان حاکم برای کنترل جریان‌های اطلاعاتی است که از طریق منابع رسانه‌های گوناگون توزیع می‌شود و ترجیحات مردم، شیوه تفکر و استراتژی رفتار آن‌ها را دست‌کاری می‌کند (Urbinati, 2020). همسویی و همراهی کاربران رمز پایداری و پذیرش و رضایت کلید اقتدار این نوع هژمونی است.

تمامی زیرساخت‌های حیاتی کشور در تمامی عرصه‌ها و ساحت‌ها اعم از ماده، صورت و غایت در حال سایبری شدن هستند و این مسئله شکل‌گیری صحنه نبرد شناختی، سلطه رسانه‌ای و هژمونی سایبری را بر تمامی قلمروها سرعت و قوت می‌بخشد؛ زیرا اینترنت یک فناوری خنثی و بی‌طرف نیست؛ بلکه همانند هر فناوری دیگری، پیش‌داوری‌ها و تعصب‌های کسانی که آن را طراحی کرده‌اند (ارتش آمریکا) در این فناوری نهفته است (ابو، ۱۳۸۵).

مخاطب ایرانی نیز با عضویت در فضای سایبر مانند تمامی کاربران جهانی، شهروند تنها جزیره قابل سکونت سایبری می‌شود که کنترل جریان اطلاعات و شیوه ارتباطات را به دست دارد و هژمونی خویش را بیش از آنکه مرهون قدرت انحصاری یا جذابیت و هیجان‌انگیزی این بستر باشد، مدیون جمع‌آوری، طبقه‌بندی و داده‌پردازی کلان‌داده‌هایی است که از تمامی کاربران در تمامی کشورها جمع‌آوری می‌کند. کلان‌داده‌های پایش شده امکان شناسایی افراد موافق و مخالف و همچنین حذف فرهنگی - اجتماعی یا زمینه‌سازی برای سرمایه‌گذاری و حمایت از افراد و جریان‌ها را ضریب اشتباه بسیار پایین برای دولت‌مردان آمریکایی که مالک اصلی فضای سایبر هستند، فراهم می‌آورد (کیان‌خواه، ۱۳۹۸).

دسترسی به اطلاعات اشخاص، سازمان‌ها و نهادها و همچنین تحلیل شخصیت افراد، زمینه را برای اموری در راستای نهادینه کردن استیلاي غرب، استعمار سایبری و پایداری هژمونی سایبری فراهم می‌کند که جهت‌دهی به افکار عمومی جامعه، غلبه‌دادن روایت‌های گزینش شده براساس سلیقه مخاطب و تولید جنگ روایت‌ها از عادی‌ترین آن‌هاست. «وقتی ما از استقلال حرف می‌زنیم، یعنی از آزادی یک ملت حرف می‌زنیم که آزادانه بتواند کار خودش را انجام بدهد. نظام سلطه ضد این آزادی است؛ یک روز با استعمار، یک روز با استعمار نو، یک روز با شیوه‌های امروز - که شیوه‌های جنگ نرم و رسانه است» (خامنه‌ای، ۱۳۹۸/۰۹/۰۶).

۲-۴. فروپاشی اجتماعی

اشاره شد که جنگ شناختی در پی نبرد رودررو نیست، بلکه شیوه و رویکرد آن نفوذ فکری و تهی کردن عقبه نیروی حریف است. «هدف این جنگ نرم و پنهان آن است که مردم را از عرصه‌ی جهاد و مقاومت دور و به آرمان‌ها بی‌تفاوت کند... هدف تصرف فضای فکری و روحی کشور است... امروز دشمن اگر هم به فرض، کار نظامی را انجام می‌دهد، با آن هدف است؛ [اگر] کار اقتصادی می‌کنند به این نیت است؛ [اگر] کار امنیتی می‌کنند، کار روانی می‌کنند، از فضای مجازی استفاده می‌کنند، از ماهواره استفاده می‌کنند، از رادیوها و تلویزیون‌ها استفاده می‌کنند، از مبلغان دهان به مزد و سخن به مزد در اطراف دنیا استفاده می‌کنند، همه با این هدف است» (خامنه‌ای، ۱۳۹۵/۰۷/۰۵).

در عصر حاضر مردم سراسر جهان و به‌ویژه کشور عزیزمان با مهندسی اطلاعات در بستر فضای سایبر و با بهمنی از گزاره‌های درست و نادرست، اطلاعات غلط، شبه‌اطلاعات که برخلاف ارزش‌ها، اصول مسلم و هویت ملی هستند، روبه‌رو است (ر.ک: خامنه‌ای، ۱۳۹۶/۰۳/۲۲) که برآیندش سلطه بر فرهنگ جامعه و تصرف فضای فکری و روحی توسط بیگانه است. تسلط رسانه‌های بیگانه بر فضای کشور و گرفتار آمدن در بستر سایبر آمریکایی مقدمه‌ای برای عملیاتی‌سازی نبردهای شناختی - ادراکی علیه افراد

حاضر در این فضاست؛ رسانه‌های فرانو و به‌ویژه فضای سایبر ابزار بی‌بدیل تحمیل جنگ‌های شناختی و ترکیبی هستند و همانطور که در فرازهای پیشین گذشت، این عملیات‌های شناختی با روش‌های پیچیده و گوناگونی همچون تقویت حباب‌های فیلترکننده، پیشنهاد روایت‌گزینش شده، افزایش سوگیری‌های شناختی، ارائه اخبار و اطلاعات جانبدارانه و... اختلاف فکری میان قبیله‌های آنلاین را جدی ساخته، بر آتش تعصبات گروهی می‌دمد و با تخریب پایه‌های همبستگی و همگرایی در گستره اجتماع و حتی ملی و رشد افراط‌گرایی، سطح درگیری را از اختلاف‌گفتمانی وارد فاز نزاع و کشمکش اجتماعی می‌گرداند. این گام با گسترش شکاف آگاهی^۱ رخ می‌دهد و اوج‌گیری شکاف آگاهی و رسیدن به حد غایت خود، فعال‌شدن گسل‌های ادراکی و شکل‌گیری گره‌های کور شناختی را در پی دارد. توسعه گسست‌ها و افزایش شکاف میان گسل‌های فعال شناختی در یک اجتماع، زمینه را برای فروپاشی جامعه از درون فراهم می‌آورد که آخرین پازل این نبرد و هدف غایی جنگ شناختی است.

«مهم‌ترین چالش کشور ما یک چالش ذهنی است، یعنی همین که افکار عمومی نمی‌دانند چقدر ثروت در اختیار کشور هست؛ بعضی از مسئولین ما هم متأسفانه نمی‌دانند چقدر ثروت - ثروت انسانی و ثروت طبیعی - در اختیار کشور هست؛ دشمن هم از همین دارد استفاده می‌کند. دشمن می‌خواهد بگوید که شما نمی‌توانید یا ندارید» (خامنه‌ای، ۱۳۹۷/۰۱/۰۱). دشمن همه همت خود را علیه نظام جمهوری اسلامی متمرکز کرده، اما نه با حمله نظامی، نه با کودتا و نه سایر روش‌های براندازی کاری از پیش نبرده و نمی‌برد؛ جز یک راه برای آن‌ها نمانده و آن نفوذ در درون ملت، گسترش افکار و انگیزه‌های مخالف با اسلام، تهمت، اهانت و نارواگویی نسبت به انقلاب اسلامی با هدف سردکردن دل‌های مردم. این همان چیزی است که دشمنان از آن به فروپاشی تعبیر کرده‌اند؛ یعنی ملت را نسبت به آرمان‌های انقلاب دچار تردید، تزلزل و دودلی کنند و مردم پشتیبانی لازم را از نظام نداشته باشند (ر.ک: خامنه‌ای، ۱۳۸۱/۰۹/۱۰).

1. Knowledge Gap

۳. نقش شبکه ملی اطلاعات در ابعاد ملی مواجهه

هدف اصلی جنگ شناختی رسانه‌ای مانند دیگر انواع نبرد نرم، تخریب سرمایه اجتماعی اعم از اعتماد و وفاق ملی و تمامیت سیاسی کشور هدف، تزلزل بنیادهای آن سرمایه در بعد ملی مانند مشروعیت نظام و در انتها فروپاشی از درون است. دکتورین دفاعی انقلاب اسلامی بر اساس اندیشه دفاعی امام خامنه‌ای که در عناوین پیش رو بیشتر به آن اشاره خواهد شد، اتخاذ راهکارهای مقابله‌ای و تبدیل تهدید به فرصت است؛ از همین رو ایده شکل‌گیری شبکه ملی اطلاعات و استقلال در حوزه مسائل سایبری سال‌هاست که مطرح و تلاش‌های فراوانی برای آن شده است؛ با این وجود آنچه در عمل اتفاق افتاده وادادگی و وابستگی بیشتر کشور به اینترنت و فضای سایبر آمریکایی است؛ زیرا نگاه مسئولان امر به فضای سایبر و مشتقات آن، شبیه فناوری‌های دیگر بوده و بیش و پیش از هر چیزی در پی تجهیز و گسترش سخت‌افزارها و نرم‌افزارهای مرتبط در این زمینه بوده‌اند. حال آنکه در مواجهه با فناوری‌های هوشمندی که به راحتی می‌توانند تمامی ابزارها و حتی افکار را در کنترل و اختیار خود بگیرند، تا زمانی که فناوری مشابه، مجزا و کارآمدی مطابق با فرهنگ بومی و ارزش‌های ملی وجود نداشته باشد، گسترش و به‌روزرسانی ابزارهای سخت و نرم تنها به وابستگی بیشتر و توسعه فناوری نخست منجر خواهد شد.

استقلال فضای سایبر به داشتن تجهیزات سخت یا نرم‌افزاری وارداتی و یا حتی تولیدات داخلی مشابه و در مواردی باکیفیت‌تر نیست؛ زیرا آنچه به فضای سایبر هویت می‌بخشد، پروتکل‌ها و سیاست‌های حاکم بر ارتباط است و نه خود ابزار ارتباطی. در مرتبه‌ای بالاتر، اهداف و نظام اندیشه‌ای که توسط این سیاست‌ها دنبال و به کمک پروتکل‌های ارتباطی اعمال می‌شود را باید اساس فضای سایبر دانست. به دیگر بیان، هندسه بنیادین فضای سایبر نه سخت‌افزارها و نرم‌افزارها هستند و نه حتی مقررات و پروتکل‌ها، بلکه بنیان‌های فکری که در قالب قوانین نانوشته، چارچوب‌ها و ساختارهای کلی فضای سایبر اجرایی شده‌اند و سیاست‌های خرد و کلان و پروتکل‌های ارتباطی پنهان و آشکار از وجود آن‌ها خبر می‌دهند.

شبکه ملی اطلاعاتی که بر اساس این اندیشه باید وجود داشته باشد، شبکه‌ای بومی، پیشرفته، ناوابسته، تولید داخل، به روز، متنوع، توجه به نیازها و حفظ کننده امنیت و شأنیت استفاده کنندگان، متناسب با اقتضائات جغرافیای اجتماعی و جغرافیای فرهنگی جامعه (خامنه‌ای، ۱۳۹۸/۰۷/۲۱). است که دو کارکرد اصلی و مجزا دارد؛ اولی شامل سه بخش؛ اطلاعاتی، ارتباط مردم با دولت و ارتباط مردم با یکدیگر و دومی کارکردهای ثانویه یا مقابله‌ای با دو هدف عدم وابستگی و بی‌اثر کردن اقدامات دشمن می‌باشد. این فناوری از دو جز سخت‌افزاری (بستر فعالیت) و نرم‌افزاری (دستگاه تولید محتوا و سلاح تبیین) تشکیل شده است (خامنه‌ای، ۱۴۰۰/۱۲/۱۹).

۳-۱. تغییر عرصه نبرد

امروزه نوع مبارزه غرب با جریان رقیب متفاوت از گذشته است. موج سوم جنگ، ناظر به کنترل دانش و اطلاعات برنامه‌ریزی شده بود (تافلر و هایدی، ۱۳۸۵) موج بعدی نبرد که به جنگ شناختی شهره است، نه تنها بر کنترل دانش و دست‌کاری اطلاعات تکیه دارد، بلکه درصدد است تا شناخت افراد از گزاره‌ها را به شیوه‌ای تغییر دهد که فرد و جامعه هدف آنچنان بیاندیشد که او می‌خواهد. شیوه امام خامنه‌ای در مقابله با این نوع از جنگ که زمین و میدان را دشمن طراحی کرده و زمام آن به دست اوست، تغییر پارادایم دفاعی از تهدیدمحوری به قابلیت‌محوری است (ر.ک؛ قبری نسب و دیگران، ۱۳۹۶). در این نگرش که ریشه در اندیشه عمیق و فهم قرآنی دارد (انفال، ۱۶) و بر مبنای تغییر صحنه‌ی نبرد نامتقارن شکل گرفته؛ یعنی یک طرف، از وسایل و ابزارهایی برخوردار است که طرف دیگر، آن ابزارها را ندارد و حتی گاهی نمی‌شناسد (خامنه‌ای، ۱۳۹۵/۰۹/۱۵) و توان مقابله با آن را ندارد، باید صحنه عملیات را عوض کند و از جبهه دیگری که توان مبارزه دارد بر دشمن حمله کند.

اینترنت به شکل عمومی و فضای سایر به‌طور خاص هم نقش رسانه‌های انبوه را ایفا می‌کنند و هم نقش بستر ارتباطی و انتقال پیام را فراهم می‌آورند، از همین رو عامل اصلی شکل‌گیری و نیز اثربخشی را در جنگ شناختی بر عهده دارند. «امروزه دنیا بر

مدار رسانه و دشمن به جای تصرف فیزیکی میدان، تلاش می‌کنند عوامل موجود در هر صحنه به وسیله ابزار رسانه‌ای در کنترل آن‌ها باشد» (خامنه‌ای، ۱۴۰۰/۰۶/۰۶) و بر افکار عمومی مردم مسلط شوند. اغلب کشورها در محاصره اینترنت آمریکایی بوده و در شبکه‌های ارتباطی - اجتماعی صهیون گرفتار آمده‌اند و این امر موجب آن است که گردانندگان این شبکه‌ها به راحتی بتوانند جنگ شناختی را علیه هر فرد، نهاد، جامعه و حتی کشوری که می‌خواهند اجرایی نمایند. برای رهایی از این زندان، ایجاد عرصه‌ای که بتوانند در عین پر کردن خلاء اینترنت و رسانه‌های اجتماعی، آسیب‌های روانی و شناختی آن را نداشته باشد و یا از میزان این آسیب‌ها در موارد بسیاری بکاهد، ضروری می‌نماید.

همچنان که نباید ظرفیت‌های پیشرفته دشمن در عرصه رسانه‌ای را دست کم گرفت، (خامنه‌ای، ۱۳۸۹/۰۸/۰۴) باید علاوه بر فعال‌سازی ظرفیت‌های رسانه‌ای خودی، دست به تولید ابزاری زد که بتواند این صحنه نابرابر نبرد رسانه‌ای را تغییر داده و چون سدی محکم در برابر کارکردهای شناختی و ادراکی اینترنت آمریکایی و رسانه‌های انبوه آن ایستادگی کند و عرصه جدیدی را به روی مخاطبان خویش بگشاید که در آن خبری از جنگ‌های تبلیغاتی، انواع عملیات‌های روانی و همچنین جنگ روایت‌ها و نبرد شناختی - ادراکی نباشد.

بهترین راه برای عملی‌شدن راهبردهای مواجهه و دقیق‌ترین شیوه خنثی‌سازی نبردهای پیچیده، نامتقارن و ناهمگون شناختی - رسانه‌ای، تغییر کلان‌ساختار دفاعی از رویکرد تهدیدمحوری به قابلیت‌محوری تهدیدباور و به‌طور ویژه در این موضوع عوض کردن زمین‌بازی و تغییر صحنه نبرد شناختی است؛ این مهم تنها با ایجاد، سازمان‌دهی و تقویت شبکه اطلاعات و ارتباطاتی در تراز ملی و حتی فراتر یا همان شبکه ملی اطلاعات فراهم می‌شود؛ شبکه‌ای که زیرساخت پایگاهی امن برای داده‌ها و اطلاعات کاربران، مسیری سالم برای ارتباط ایشان و همچنین بستری برای تولید و مدیریت دانش‌های جدید سایبری و نیز سازماندهی و پالایش اطلاعات نادرست باشد.

۳-۲. ایجاد بستر سالم رسانه‌ای، فرهنگی و تمدنی

در «دنیا» [بی‌کی] بر مدار جنگ جبهه‌های خبری و دستگاه‌های تولیدکننده‌ی پیام می‌گردد» (خامنه‌ای، ۱۳۸۱/۱۱/۱۵) و «رسانه به‌عنوان یک قدرت نرم فوق‌العاده، بر حفظ حریم امنیت فکری و اخلاقی جامعه تأثیر گذار است»، (خامنه‌ای، ۱۳۹۴/۰۶/۱۶). پروپاگاندا‌ی غرب با کنترل افکار عمومی مردم، سعی در بدست گرفتن قدرت و منفعت جوامع مختلف دارد (ر.ک؛ خامنه‌ای، ۱۳۹۶/۱۰/۰۶). آرایش رسانه‌ای تهاجمی در حوزه جنگ شناختی امروزه با بهره‌گیری از انواع ابزارهای فرهنگی و تبلیغی از یک سو و سلطه رسانه‌ای - ارتباطاتی - سایبری از سوی دیگر، باورها، ارزش‌ها و نگرش‌های مردم را مورد تهاجم قرار می‌دهد.

برای خنثی‌سازی نبردهای نامتقارن و ناهمگون، ابتدا باید سراغ میدانی از جنس میدان هجمه دشمن رفت، بستری که نه تنها مایه آلوده کردن فضای عمومی و ذهن مردم نباشد، بلکه در جهت عکس عمل کند (خامنه‌ای، ۱۳۹۷/۰۶/۱۵) راهکاری که از سوی امام جامعه مسلمین به‌عنوان فرمانده کل قوا برای این نبرد نابرابر ارائه شده، راه‌اندازی بستری سالم و بومی با عنوان شبکه ملی اطلاعات است. وجود چنین بستری و ملی‌بودن اینترنت و زیرساخت‌های ارتباطی، علاوه بر آنکه می‌تواند به راحتی خاکریزهای صحنه نبرد را در بسیاری از زمینه‌های جنگ شناختی عوض کند، کارکردهای دیگری از جمله: سالم‌سازی بستر در حوزه‌های رسانه‌ای، فرهنگی و تمدنی را نیز در پی دارد. این بستر در کنار کارکرد ارتباطی که خیال کاربران را از بابت مسائلی مانند حریم خصوصی و اطلاعات شخصی آسوده می‌کند، جایگاهی برای دریافت اخبار و اطلاعات صحیح و ارائه روایات درست به شمار می‌آید.

در دوره‌ای که آثار فضای سایبر اعم از نبرد روایت‌ها، قبیله‌سازی‌های برخط و... محدود به تأثیرات رسانه‌ای نیست و فضای حقیقی جامعه را نیز درگیر ساخته، راه‌اندازی شبکه ملی اطلاعات می‌تواند گامی مؤثر و سازنده برای مقابله با جنگ شناختی دشمن چه در حوزه مقابله رسانه‌ای و چه در حوزه مواجهه اجتماعی به شمار آید تا علاوه بر سالم‌سازی خوراک رسانه‌ای افراد جامعه، مقدمه زمینه‌سازی برای تولید فرهنگ و تمدن

از طریق افزایش آگاهی‌های عمومی، بینش‌بخشی و بصیرت‌افزایی باشد؛ چراکه افزایش آگاهی جامعه و مقابله با سلطه ذهنی از ارزش‌های حکومت اسلامی است و براساس اندیشه دینی، بستر و محیط سالم، از عوامل مؤثر در شکل‌گیری و تحول افکار و بینش ذهنی فرد به شمار می‌رود (مصباح یزدی، ۱۳۷۸؛ حسینی خامنه‌ای، ۱۳۹۲).

۳-۳. اقتدار ملی

اقتدار ملی یک مبنای عقلانیتی است (خامنه‌ای، ۱۳۹۹/۰۷/۲۱) که هیچ کشور مستقل و پیشرفته‌ای از آن بی‌نیاز نبوده و نیست. رکن رکن اقتدار در تراز ملی و فراملی، ذهنیت جامعه و افکار عمومی است (خامنه‌ای، ۱۳۹۶/۱۰/۱۹) که از آن با عنوان سرمایه اجتماعی نیز تعبیر می‌شود. سرمایه اجتماعی مانند شمشیری دو لبه است؛ یعنی همچنان‌که می‌تواند مایه اقتدار یک کشور باشد، اگر نقش و کارکرد مناسبی نداشته باشد و در جایگاه اصلی خود مورد استفاده قرار نگیرد، می‌تواند مایه نابودی نظام و فروپاشی آن جامعه گردد.

همین نکته دشمن را بر آن داشته تا جنگی ترکیبی تمام‌عیاری به راهبری عملیات‌های شناختی به راه بیندازد. هدف از این هجمه، تغییر کارکرد و عملکرد دولت‌ها و ملت‌ها، تهی‌ساختن نظام و جامعه اسلامی از عناصر اصلی و درون‌مایه‌ی اقتدار و به‌ویژه کنترل افکار و اذهان عمومی مردم به وسیله رسانه است (خامنه‌ای، ۱۳۹۵/۰۳/۰۶)؛ چراکه این ملت‌ها هستند که در اولین خط مقدم حمله دشمن قرار می‌گیرند و اگر افکار و اراده عمومی نسبت به موضوع یا جریان و پدیده‌ای اقبال و یا به سمت خواسته‌ای جهت‌دهی شود، مسلماً دولت‌ها تحت فشار افکار عمومی ملت‌ها به سوی اهداف جریان رقیب سوق یافته و در آن جهت قرار خواهند گرفت (NATO, AJD Psychological Operations Doctrine, 2002) و بدون هیچ نزاعی اهداف و سیاست‌های دشمن تأمین خواهد شد.

افکار عمومی مانند خمیری سیال و شکل‌پذیر است و رسانه‌های انبوه و ابزارهای ارتباط جمعی نقش اصلی را در جهت‌دهی به آن دارند. همین نکته ضرورت حساسیت

داشتن نسبت به این ابزارها را دو چندان می‌کند؛ زیرا امروزه مراکز استکباری و قدرت طلب دنیا در جنگ شناختی خویش بر روی نقش پیام کار می‌کنند (ر.ک؛ خامنه‌ای، ۱۳۸۱/۱۱/۱۵) و بیشترین کاربرد این ابزار در جنگ‌های مبتنی بر ذهن و دل و غلبه دادن روایت‌های غرض‌ورزانه است. ثمره این حساسیت گرفتار نیامدن در دام دشمن و تبعیت نکردن از اهداف و سیاست‌های آنهاست (برگرفته از: خامنه‌ای، ۱۳۹۵/۰۳/۱۴). چون وقتی افکار عمومی یک ملت در اختیار بیگانه قرار گرفت، حرکت آن ملت هم طبعاً طبق میل آن بیگانه پیش خواهد رفت (خامنه‌ای، ۱۴۰۰/۰۵/۱۲).

از دیگر اهداف جنگ شناختی - سایبری، اختلال در دستگاه محاسباتی ذهنی و تأثیر منفی بر عقلانیت جوامع مختلف و از اقدامات دشمن قسم خورده در این زمینه، تمرکز بر روی ناکارآمدی و بزرگنمایی و برجسته‌سازی و کتمان موفقیت‌ها و پیشرفت‌های حکومت و دولت است (ر.ک؛ خامنه‌ای، ۱۳۹۹/۱۱/۲۹)؛ از این رو دشمن به وسیله تشکیک و تغییر در نگرش و اندیشه آحاد جامعه، اعتماد به مسئولین را از مردم سلب و اتحاد ملی را تضعیف می‌کند (خامنه‌ای، ۱۴۰۰/۱۲/۱۹). با ایجاد تفرقه و تزلزل در عزم ملی ملت‌ها، بی‌اعتمادی میان ملت‌ها و میان ملت‌ها و دولت‌ها و با دستکاری در محاسبات تصمیم‌گیران انگاره‌ی جدید می‌سازد که حلال مشکلات رفتن زیر پرچم آمریکا است (ر.ک؛ خامنه‌ای، ۱۳۹۸/۰۸/۲۴). این انگاره در بعد فردی - اجتماعی به چهره «ما نمی‌توانیم» و در ساحت دولت - حاکمیت در قالب «انگاره ناکارآمدی» رخ می‌نماید.

اقتضای شعارهای استقلال و آزادی که از اصلی‌ترین ارکان پایه‌گذاری جمهوری اسلامی هستند و همچنین مؤلفه «توانمندسازی» در اندیشه دفاعی رهبری راه‌اندازی شبکه اطلاعاتی بومی، قوی و کارآمد در رویارویی با نبردهای نوین سایبری و شناختی آمریکا است؛ مسیری که کشورهای مستقل و پیشرفته‌ای در این زمینه مانند روسیه، چین و کره شمالی پیموده و اینترنت بومی و شبکه ملی اطلاعات خویش را با موفقیت تولید نموده و در حال استفاده از آن هستند. حال آنکه میزان عملیات و شدت هجوم و عمق راهبردی نبردهای شناختی که جمهوری اسلامی ایران در این سال‌ها از سوی آمریکا تجربه کرده قابل مقایسه با این کشورها نیست و همین مسئله ضرورت تسریع راه‌اندازی

شبکه ملی اطلاعات برای نفی سلطه و مواجهه با استکبار رسانه‌ای به سرکردگی آمریکا را بیش از پیش نمایان می‌کند که همان هدف و آرمان انقلاب اسلامی است که با رهبری امام خمینی علیه السلام در ایران به پیروزی رسید. تقویت ارکان مقاومت در بُعد ملی برای انسجام و وحدت بخشی به قلوب از یک سو و تخریب انگاره‌های باطل از سوی دیگر و حمله به روایت‌های دروغین و جهت‌دار در جنگ روایت‌ها از مصادیق بارز اقتدار ملی و کارآمدی شبکه ملی اطلاعات در مواجهه با سایبر آمریکایی است.

۴. نقش شبکه ملی اطلاعات در ابعاد فراملی

جنگ‌هایی که بر پایه تأثیرات بلندمدت، تغییر نظام ارزشی و یا انگاره‌سازی طراحی می‌شوند و هدف آن‌ها تأثیرگذاری بر جمعیت انبوه در هر سرزمین است را نمی‌توان جزو نبردهای غیرراهبردی و محدود قلمداد کرد. این قبیل نبردها مانند: جنگ تمام‌عیار سایبری - شناختی از سوی یک جامعه، کشور و حاکمیتی نه تنها بر یک جامعه و حاکمیت بلکه بر تمامی جوامع و سایر کشورها تحمیل شده است. آنچه در این فرایند مهم است در اختیار داشتن هژمونی قدرت و سلطه بلامنازع رسانه‌ای است؛ زیرا این انحصار، مهم‌ترین عامل سلطه نرم بوده که باعث تحت کنترل گرفتن دستگاه محاسبات ذهنی جوامع می‌شود تا کشورهای سلطه‌طلب کلیشه‌های مورد نظر خویش را به همه‌ی آحاد ملت‌های دنیا تحمیل و آن را وارد فضای ذهنی آن‌ها کنند (برگرفته از: خامنه‌ای، ۱۳۹۴/۰۶/۱۲).

امیر کلام در خطبه ۲۷ نهج البلاغه از یاران خود گلایه می‌کنند و می‌فرمایند: «بارها به شما گفته‌ام که از خانه خود بیرون بروید و در آن نقطه‌ای که دشمن می‌خواهد به سوی شما حمله کند، در همانجا به دشمن ضربه بزنید! نگذارید دشمن به لب مرز خانه‌های شما برسد که آن‌گاه ذلیل خواهید شد و ضربه خواهید خورد». حال آنکه دشمن با توسعه اینترنت و تقویت فضای سایبر، سربازانش را تا اندرونی و پستوی خانه‌ها و حتی بیخ گوش یکایک افراد جامعه‌ی بشری رسانده است. از منظر ولی جامعه اسلامی «ایجاد فرهنگ و اندیشه‌ی صحیح در جامعه، جهاد

است» (خامنه‌ای، ۱۳۸۱/۱۲/۰۶). «جهاد تبیین» و بیان مبانی و ایجاد الزامات این فرهنگ و اندیشه نیز یک فریضه است؛ فریضه‌ای قطعی و واجب فوری (ر.ک: خامنه‌ای، ۱۴۰۰/۱۱/۱۹). گذشت که رسانه‌های برخط و تعاملی به همان میزان که رسانه‌اند، جامعه مجازی نیز هستند و با این تفاسیل، ساخت بستر سالم سایبری - رسانه‌ای که تحقق بخش جهاد فرهنگی و اندیشه‌ای باشد، علاوه بر آنکه از باب نفی سیل (نساء، ۱۴۱) و استعداد برای مقابله با دشمنان خدا (انفال، ۶۰) ضروری است، از باب مقدمه این واجب نیز واجب و لازم است.

و جوب این نوع جهاد در میان بسیاری از اهالی اندیشه از منظر کارکرد داخلی مورد توجه قرار گرفت، اما باید توجه نمود که رهنمود و دستور امیرمومنان علیه السلام برای مواجهه پیش‌دستانه و از همانجایی است که دشمن قصد ورود دارد. با این تعبیر و با توجه به قواعدی که از آیات استفاده می‌شود، شبکه ملی اطلاعات به همان میزان که کارکرد داخلی دارد، باید در ابعاد فراملی نیز فعال بوده و نقش ایفا کند و به همان میزان که ابزار ارتباطی است، باید به‌عنوان ابزاری برای مبارزه با سایبر آمریکایی در منطقه و حتی فراتر از آن مورد استفاده قرار گیرد.

۱-۴. اسوه ایستادگی

مواجهه با عملیات‌های شناختی تنها از طریق دفاع انفرادی امکان ندارد؛ زیرا اساس این نوع از هجمه‌ها کشاندن رقیب به گوشه رینگ و ایجاد حالت تدافعی در اوست تا با حملات سخت و پی‌درپی فرصت مقابله و مبارزه از او سلب شده و تمام توان وی صرف دفاع از خویش گردد. در چنین مواردی بهترین عمکرد دفاعی، اتخاذ رویکرد تهاجمی و بهترین دفاع حمله است. راه‌اندازی شبکه ملی اطلاعات بهترین روش هجومی و تجسم عینی نفی سلطه در برابر استکبار رسانه‌ای به سرکردگی آمریکا است که با پیروزی انقلاب اسلامی در ایران جهانی شد.

دکترین دفاعی جمهوری اسلامی، با نگاه به اهمیت اطلاعات و ارتباطات و نقش دانش در آن (محمدی، ۱۳۸۵)، مبارزه با آمریکا را در شرایط کنونی در عرصه علم و دانش

می‌داند (خامنه‌ای، ۱۳۸۲/۰۸/۲۳). در این نظریه‌ی دفاعی، کشورهایی که از دانش و تکنولوژی برتر در این حوزه برخوردار باشند، می‌توانند گوی سبقت را از سایر رقبا ربوده و با الگوسازی خویش در سطح جهان، قدرت گفتمانی خود را تثبیت کرده، عمق راهبردی^۱ خویش را تحقق بخشیده و تعمیق نمایند. چنین قدرتی به دارنده آن قدرت نفوذ، اثرگذاری و منفعل‌سازی طرف مقابل را اعطا می‌کند. این روند می‌تواند منجر به تولید فرهنگ غالب گردد که نتیجه آن رهبری و هدایت دیگران است (لطفی مرزناکی، ۱۳۹۷).

بر اساس این نگرش، هرگونه موفقیت ایران در عرصه علم، دانش و فناوری، منجر به شکست انحصار علمی در غرب، تقویت گفتمان نظام اسلامی در بین مسلمانان و کشور اسلامی و حتی کشورهای غیر مسلمان اما استقلال طلب شده، موجب الگوسازی از ایران به‌عنوان یک کشور مسلمان و آزادی‌خواه در بین جوامع اسلامی و حتی کشورهای مستقل خواهان رشد و پیشرفت خواهد شد. حرکت ایران بر لبه مرزهای دانش سایبری با ایجاد شبکه ملی اطلاعات و مواجهه فعال و آفندی با حملات سایبری - شناختی امریکا و امپراتوری عظیم رسانه‌ای آن، اولین قدم برای شکستن انگاره شکست‌ناپذیری آمریکاست که در ذهنیت جهانی بشر رسوب کرده است. لذا «دشمنی هر مستکبری در دنیا با نظام اسلامی، به خاطر این است که می‌بیند با نام اسلام، کشوری دارد به سمت رشد و توسعه و پیشرفت علمی و عملی حرکت می‌کند؛ می‌داند که این، جلوی نفوذ آن‌ها را خواهد گرفت. آن‌ها با هر کشوری که در میدان علم و توسعه، به سمت رقابت با آن‌ها حرکت کند، مخالفند» (خامنه‌ای، ۱۳۸۴/۰۲/۱۸).

این ایستادگی و مقاومت انقلاب اسلامی جدا از آن که خود حرکتی حماسی، غرورآفرین و قابل الگوگیری است، شیوه مبارزه‌اش یعنی حرکت در لبه دانش و صنعت دنیا و پیشتازبودن در تولید دانش سایبری - رسانه‌ای نیز می‌تواند اسوه مناسبی برای تمامی جوامع خواهان استقلال و آزادی باشد. الگویی که به کمک آن عرصه نبرد در

1. Strategic depth

گستره جهانی تغییر می‌کند، بستری سالم برای حضور و فعالیت کاربران تولید می‌شود و این نوع تولید قدرت، قیام فناورانه و اقتدار بین‌المللی در برابر هژمونی سایبری آمریکا می‌تواند بهترین صادرات فرهنگی انقلاب اسلامی در عصر حاضر باشد؛ زیرا «معنای صدور انقلاب این است که ملت‌های دنیا ببینند یک ملت، با قدرت خود و با اتکاء به اراده و عزم خویش و با توکل به خدا می‌تواند ایستادگی کند و تسلیم نشود» (خامنه‌ای، ۱۳۶۸/۰۶/۲۲).

۲-۴. شبکه اطلاعات مقاومت

انقلاب اسلامی از همان روزهای نخست پیروزی درگیر انواع جنگ‌ها و پیچیده‌ترین نبردها بوده است. در بیش از چهار دهه گذشته، انقلاب توانسته در تمامی جنگ‌های نظامی، اقتصادی، سیاسی و... فاتح میدان باشد. ایران در عصر بیداری اسلامی که از ثمرات انقلاب اسلامی بود، درگیر جنگ ترکیبی و شناختی است که باید آن را تقاص پیروزی در سایر جبهه‌ها دانست. بیداری اسلامی منعکس‌کننده چهار عنصر «آگاهی»، «اعتراض»، «تغییر» و «تقابل» با جبهه باطل است. در این بین آگاهی، حرکتی ادراکی - روانی است که ذهنیت فرد و جامعه را از حالت ناخودآگاهی به خودآگاهی تبدیل می‌کند. خودآگاهی اسلامی با نام مقاومت که پدیده‌ای شگرف و معجزآسا در قلب دنیای اسلام است برای قدرت‌های استکباری جهان مشکل‌ساز می‌باشد (برگرفته: خامنه‌ای، ۱۴۰۱/۰۴/۱۷).

به بیان دیگر هژمونی سایبری را در این عصر باید حرکتی انفعالی و دفاعی دانست که نظام سلطه برای حفظ جایگاه و دفاع از کیان خویش اتخاذ کرده است. اگر این هژمونی از هم بپاشد، جبهه باطل از هم فرومی‌ریزد. منطبق بر اندیشه دفاعی، اولین گام، اقداماتی است که باعث موازنه قدرت در این عرصه شود. راه‌اندازی شبکه ملی اطلاعات می‌تواند قدرت فناورانه‌ای را تولید و زمینه را برای مقابله با سلطه سایبری و رسانه‌های غربی آماده کند؛ شبکه‌ای که حاصل دانش و فناوری ملی است، اما بنیاد و بنیان شبکه جهانی مقاومت برای مقابله با جبهه رسانه‌ای کفر باشد. تقویت گفتمان نفی

سلطه، ترویج روحیه استقلال‌طلبی سایبری و ارتقای توانمندی‌های رسانه‌ای از دستاوردهای این فناوری و قیام فناورانه، اتحاد در شیوه مبارزه و مرکزیت‌بخشی به انقلاب اسلامی به‌عنوان پایگاه جهانی این مقاومت از اهداف آن است.

۳-۴. شکست امپراطوری رسانه‌ای صهیونیسم

رسانه و فناوری‌های هوشمند، محصول تمدن مادی غرب بوده و در هماهنگی کامل با اهداف و نیت جنگ شناختی غرب است؛ «جاده رسانه‌ای و ارتباطات، یک جاده دوجانبه و چندجانبه نیست، یک جاده یک‌طرفه است. آنچه را صاحبان قدرت رسانه‌ای و امپراطوری رسانه‌ای می‌پسندد با استفاده از علم و فناوری پیشرفته» (خامنه‌ای، ۱۳۸۵/۰۲/۲۶). خویش را هب رد تأثیر و اثرگذاری بر بشریت قرار می‌دهند تا افراد و جوامع مختلف مفاهیم و حوادثی که بر روی رسانه تکیه دارد را با رویکرد سلطه‌گرانه آن‌ها تشخیص بدهند و بشناسند، تفسیر کنند (برگرفته: خامنه‌ای، ۱۳۹۹/۱۰/۱۹؛ خامنه‌ای، ۱۳۹۴/۰۶/۱۲).

مایکل پارتی، نویسنده و دانشمند علوم سیاسی، در خصوص انحصار رسانه‌ای عنوان می‌کند: با وجود این که رسانه‌های عمده امریکا ادعا می‌کنند که آزاد، همگانی و واقع‌گرا هستند، اما روش‌ها و تکنیک‌هایی چون؛ پنهان‌کاری از طریق حذف، حمله و انهدام هدف، برچسب‌زدن، فرض و تصور پیش‌گیرانه، پخش برنامه با ارزش اسمی، کوچک‌شمردن محتوا، توازن نادرست، خودداری از پیگیری، به کار می‌بندند که نتیجه آن این است که با ادعاهای آن‌ها تعارض‌های بنیادینی دارد.

برخلاف هژمونی زر و زور و تزویر غربی که در آن از آزادی واقعی خبری نیست، شکل‌گیری شبکه ملی اطلاعات مقاومت و اتحاد ایمانی - انسانی می‌تواند مقدماتی برای زوال تمدن غرب و شکل‌گیری تمدنی نوین باشد. این تمدن قابلیت آن را دارد که با بهره‌گیری از فضای سایبری و رسانه به تبیین ارزش‌ها و هنجارهای اسلامی در جامعه بین‌المللی مبادرت ورزد. رسانه‌ای که نمونه‌ای از یک جامعه، القا و تعیین‌کننده فکر، هویت فرهنگی و تمدنی انسان‌ها است و در مقابل دنیای سکولاری که سعی در

تهی کردن هویت ملی و انسانی، اسارت ذهن و خودتحقیری و ناکارآمدی افراد جوامع مختلف دارد، ایستادگی می‌کند (خامنه‌ای، ۱۳۸۵/۰۲/۲۶).

نتیجه‌گیری

جنگ شناختی رسانه‌ای جنگی جدید، شکل یافته از انواع خوشامدها و شبه‌آگاهی‌ها، اما با هدف اخلال در دستگاه محاسباتی و قوای شناختی، تغییر در نظام اندیشه، باور و تصمیم است. رهبر فرزانه انقلاب اسلامی به‌عنوان فردی بی‌بدیل در میان نظریه‌پردازان و کارشناسان در حوزه مسائل پیچیده‌ای مانند علوم شناختی، شبکه ملی اطلاعات را قیامی فناورانه و هم‌سنخ جنگ شناختی رسانه‌ای با هدف خنثی کردن و ناکارآمدسازی این نبرد پیشنهاد می‌دهند. این تکنولوژی بومی و دانش‌بنیان اولین قدم برای شکستن مرزهای ذهنی رسانه‌ای است؛ به‌گونه‌ای که در بُعد ملی زمین‌بازی جنگ شناختی را تغییر داده، در مقابل دوگانه‌سازی‌ها، گسترش اتاق‌های پژواک و ایجاد قبایل آنلاین می‌ایستد و جدا از آن که بستری سالم و امن را برای ارتباط میان افراد جامعه فراهم می‌آورد، پایه‌های قدرت و اقتدار ملی را در این عرصه نیز تقویت می‌نماید. در بعد فراملی نیز دریچه‌ای است به عالمی دیگر که مرزهای رسانه‌ای در آن رنگ می‌بازد. نمونه از بستر ارتباطی و رسانه‌ای معیار که علاوه بر مقاومت جانانه تبدیل به اسوه‌ای برای تمامی مردم استقلال‌طلب و آزادی‌خواه در سراسر جهان است. با هم پیمانی این کشورها شبکه اطلاعات مقاومت بر ضد ماهیت رسانه و فرهنگ غرب تشکیل شده و وحدت و زمین جنگ شناختی جبهه حق می‌شود. نتیجه‌ای این اتحاد شکست امپراطوری رسانه‌ای جبهه باطل و پایه و بنایی برای ساخت تمدنی نوین می‌گردد.

فهرست منابع

* قرآن کریم.

** نهج البلاغه.

۱. آبر کرامبی، نیکولاس. (۱۳۷۰). فرهنگ جامعه‌شناسی (مترجم: حسن پویان، چاپ دوم). تهران: چاپخش.
۲. آل داوود، سید علیرضا. (۱۴۰۲). هنر جنگ شناختی در عصر هوش مصنوعی. تهران: نواندیشان دنیای کتاب.
۳. ابو، بوسا (۱۳۸۵). امپریالیسم سایبر (مترجم: پرویز علوی، چاپ اول). تهران: انتشارات ثابیه.
۴. استریناتی، دومینیک (۱۳۹۲). نظریه‌های فرهنگ عامه (مترجم: ثریا پاک‌نظر، چاپ اول). تهران: کتابخانه فروردین.
۵. تافلر، آلوین؛ تافلر، هایدی. (۱۳۸۵). به سوی تمدن جدید؛ تفکر سیاسی در موج سوم (مترجمان: مرتضی ذالنور و حمیدرضا جعفری، چاپ ششم). تهران: نشر معیار اندیشه.
۶. جمعی از نویسندگان. (۱۴۰۰). جنگ و عملیات شناختی؛ چیستی و اصول (چاپ اول). قم: نشر ققنوس.
۷. جوانی، محمد. (۱۴۰۱). علوم شناختی در جنگ شناختی. تهران: انتشارات عطف.
۸. حسین‌خانی، نورالله. (۱۳۹۲). مبانی نظری اندیشه‌های دفاعی امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) (چاپ اول). تهران: یاران شاهد.
۹. خامنه‌ای، سیدعلی. (۱۳۹۲). طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن (چاپ اول). قم: نشر صهبا.
۱۰. خامنه‌ای، سیدعلی. (۱۳۶۸/۰۶/۲۲). بیانات: در دیدار اقشار مختلف مردم در سالروز میلاد حضرت ولی عصر علیه السلام: https://farsi.khamenei.ir/speech_content?id=۲۲۷۶
۱۱. خامنه‌ای، سیدعلی. (۱۳۸۱/۰۹/۰۱). بیانات: در خطبه‌های نماز جمعه. برگرفته از پایگاه اطلاع‌رسانی مقام معظم رهبری: https://farsi.khamenei.ir/speech_content?id=3155

۱۲. خامنه‌ای، سیدعلی. (۱۳۸۱/۱۱/۱۵). بیانات: در دیدار مسئولان سازمان صدا و سیما.

برگرفته از پایگاه اطلاع‌رسانی مقام معظم رهبری:

<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=7227>

۱۳. خامنه‌ای، سیدعلی. (۱۳۸۱/۱۲/۰۶). بیانات: در دیدار جوانان و دانشجویان سیستان و

بلوچستان. برگرفته از پایگاه اطلاع‌رسانی مقام معظم رهبری:

<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=8798>

۱۴. خامنه‌ای، سیدعلی. (۱۳۸۲/۰۸/۲۳). بیانات: در خطبه‌های نماز جمعه. برگرفته از پایگاه

اطلاع‌رسانی مقام معظم رهبری: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3204>

۱۵. خامنه‌ای، سیدعلی. (۱۳۸۴/۰۲/۱۸). بیانات: در دیدار کارکنان مجتمع مس سرچشمه.

برگرفته از پایگاه اطلاع‌رسانی مقام معظم رهبری:

<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3289>

۱۶. خامنه‌ای، سیدعلی. (۱۳۸۵/۰۲/۲۶). بیانات: در دیدار مدیران و برنامه‌سازان رسانه‌ای

کشورهای مختلف. برگرفته از پایگاه اطلاع‌رسانی مقام معظم رهبری:

<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3340>

۱۷. خامنه‌ای، سیدعلی. (۱۳۸۹/۰۸/۰۴). بیانات: در دیدار دانشجویان و جوانان استان قم.

برگرفته از پایگاه اطلاع‌رسانی مقام معظم رهبری:

<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=10456>

۱۸. خامنه‌ای، سیدعلی. (۱۳۹۴/۰۶/۱۲). بیانات: در دیدار رئیس و اعضای مجلس خبرگان

رهبری. برگرفته از پایگاه اطلاع‌رسانی مقام معظم رهبری:

<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=30653>

۱۹. خامنه‌ای، سیدعلی. (۱۳۹۴/۰۶/۱۶). بیانات: در دیدار با رئیس و اعضای شورای عالی

فضای مجازی. برگرفته از پایگاه اطلاع‌رسانی مقام معظم رهبری:

https://farsi.khamenei.ir/news_content?id=30686

۲۰. خامنه‌ای، سیدعلی. (۱۳۹۵/۰۳/۰۶). برگرفته از بیانات: در دیدار رئیس و اعضای مجلس خبرگان رهبری. برگرفته از پایگاه اطلاع‌رسانی مقام معظم رهبری:

<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=33198>

۲۱. خامنه‌ای، سیدعلی. (۱۳۹۵/۰۳/۱۴). برگرفته از: بیانات در مراسم بیست و هفتمین سالگرد رحلت امام خمینی & برگرفته از پایگاه اطلاع‌رسانی مقام معظم رهبری:

<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=33259>

۲۲. خامنه‌ای، سیدعلی. (۱۳۹۵/۰۷/۰۵). بیانات: در دیدار اعضای ستادهای برگزاری کنگره شهدای استان‌های کهگیلویه و بویراحمد و خراسان شمالی. برگرفته از پایگاه اطلاع‌رسانی مقام معظم رهبری:

<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=34514>

۲۳. خامنه‌ای، سیدعلی. (۱۳۹۵/۰۹/۱۵). بیانات: در دیدار اعضای ستاد بزرگداشت چهار هزار شهید استان گلستان. برگرفته از پایگاه اطلاع‌رسانی مقام معظم رهبری:

<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=35115>

۲۴. خامنه‌ای، سیدعلی. (۱۳۹۶/۰۳/۲۲). بیانات: در دیدار مسئولان نظام. برگرفته از پایگاه اطلاع‌رسانی مقام معظم رهبری:

https://farsi.khamenei.ir/speech_content?id=36824

۲۵. خامنه‌ای، سیدعلی. (۱۳۹۶/۱۰/۰۶). بیانات: در دیدار اعضای شورای هماهنگی تبلیغات اسلامی. برگرفته از پایگاه اطلاع‌رسانی مقام معظم رهبری:

https://farsi.khamenei.ir/speech_content?id=38575

۲۶. خامنه‌ای، سیدعلی. (۱۳۹۶/۱۰/۱۹). برگرفته از بیانات: در دیدار مردم قم. برگرفته از پایگاه اطلاع‌رسانی مقام معظم رهبری: https://farsi.khamenei.ir/speech_content?id=38675

۲۷. خامنه‌ای، سیدعلی. (۱۳۹۷/۰۱/۰۱). بیانات: در اجتماع زائران و مجاوران حرم مطهر رضوی. برگرفته از پایگاه اطلاع‌رسانی مقام معظم رهبری:

<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=39272>

۲۸. خامنه‌ای، سیدعلی. (۱۳۹۷/۰۶/۱۵). بیانات: در دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری.

برگرفته از پایگاه اطلاع‌رسانی مقام معظم رهبری:

<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=40421>

۲۹. خامنه‌ای، سیدعلی. (۱۳۹۸/۰۷/۲۱). بیانات: در مراسم دانش آموختگی دانشجویان دانشگاه

امام حسین علیه السلام. برگرفته از پایگاه اطلاع‌رسانی مقام معظم رهبری:

<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=43767>

۳۰. خامنه‌ای، سیدعلی. (۱۳۹۸/۰۸/۲۴). بیانات: در دیدار مسئولان نظام و میهمانان اجلاس

وحدت اسلامی. برگرفته از پایگاه اطلاع‌رسانی مقام معظم رهبری:

<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=44016>

۳۱. خامنه‌ای، سیدعلی. (۱۳۹۸/۰۹/۰۶). بیانات: در دیدار بسیجیان. برگرفته از پایگاه

اطلاع‌رسانی مقام معظم رهبری: https://farsi.khamenei.ir/speech_content?id=44267

۳۲. خامنه‌ای، سیدعلی. (۱۳۹۹/۰۷/۲۱). بیانات: در ارتباط تصویری با مراسم مشترک

دانش آموختگی دانشجویان دانشگاه‌های افسری نیروهای مسلح. برگرفته از پایگاه

اطلاع‌رسانی مقام معظم رهبری: https://farsi.khamenei.ir/speech_content?id=46633

۳۳. خامنه‌ای، سیدعلی. (۱۳۹۹/۱۰/۱۹). برگرفته بیانات در سخنرانی تلویزیونی در سالروز قیام

۱۹دی. برگرفته از پایگاه اطلاع‌رسانی مقام معظم رهبری:

<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=47066>

۳۴. خامنه‌ای، سیدعلی. (۱۳۹۹/۱۱/۲۹). بیانات: در ارتباط تصویری با مردم آذربایجان شرقی.

برگرفته از پایگاه اطلاع‌رسانی مقام معظم رهبری:

<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=47366>

۳۵. خامنه‌ای، سیدعلی. (۱۴۰۰/۰۵/۱۲). بیانات: در مراسم تنفیذ حکم سیزدهمین دوره ریاست

جمهوری اسلامی ایران. برگرفته از پایگاه اطلاع‌رسانی مقام معظم رهبری:

<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=48413>

۳۶. خامنه‌ای، سیدعلی. (۱۴۰۰/۰۶/۰۶). بیانات: در دیدار با دولت سیزدهم. برگرفته از پایگاه اطلاع‌رسانی مقام معظم رهبری: https://farsi.khamenei.ir/speech_content?id=48588
۳۷. خامنه‌ای، سیدعلی. (۱۴۰۰/۱۱/۱۹). بیانات: در دیدار فرماندهان و کارکنان نیروی هوایی و پدافند هوایی ارتش. برگرفته از پایگاه اطلاع‌رسانی مقام معظم رهبری: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=49572>
۳۸. خامنه‌ای، سیدعلی. (۱۴۰۰/۱۲/۱۹). بیانات: در دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری. برگرفته از پایگاه اطلاع‌رسانی مقام معظم رهبری: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=49769>
۳۹. خامنه‌ای، سیدعلی. (۱۴۰۱/۰۴/۱۷). پیام رهبری به حجاج بیت‌الله الحرام. برگرفته از پایگاه اطلاع‌رسانی مقام معظم رهبری: <https://farsi.khamenei.ir/message-content?id=50597>
۴۰. خوزین، حسن. (۱۴۰۰). مبانی جنگ شناختی (تهدیدات نوین علیه ج.ا.ایران). تهران: آرمان پژوهان.
۴۱. رضائی، اسماعیل. (۱۳۹۳). سواد رسانه‌ای: مفاهیم و کلیات (چاپ اول). تهران: انتشارات فهم.
۴۲. عمید، حسن. (۱۳۷۵). فرهنگ عمید (چاپ ششم). تهران: انتشارات امیرکبیر.
۴۳. فرهیخته، شمس‌الدین. (۱۳۷۷). فرهنگ فرهیخته (چاپ اول). تهران: زرین.
۴۴. قنبری نسب، علی؛ حسینی، رضا؛ مجیدی، ابوالفضل؛ عطایی، محمدحسن و مرادی‌نژاد، سهیلا. (۱۳۹۶). تغییر رویکرد تهدیدمحوری به قابلیت‌محوری در برنامه‌ریزی دفاعی با تاکید بر اندیشه‌های امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی). سومین همایش تبیین اندیشه دفاعی امام خامنه‌ای، ج ۲، صص ۱۰۴-۱۱۸.
۴۵. کیان‌خواه، احسان. (۱۳۹۸). چالش‌های راهبردی حکمرانی با گسترش فضای سایبر. فصلنامه علمی امنیت ملی، ۹(۳۴)، صص ۱۵۳-۱۷۴.
۴۶. گرمکی، مه‌دا. (۱۳۹۳). شبکه‌ی ملی اطلاعات چیست؟ تهران: مؤسسه خبرگزاری فارس.

۴۷. گرمکی، مه‌دا. (۱۳۹۵). همه‌چیز درباره شبکه ملی اطلاعات. تهران: مؤسسه خبرگزاری فارس.
۴۸. لطفی مرزناکی، رحمان. (۱۳۹۷). درآمدی بر دفاع دانش‌بنیان در اندیشه امام خامنه‌ای (مدظله العالی). تهران: انتشارات دفاع.
۴۹. متقی دستنایی، افشین؛ سیروس، احمدی نوح‌دانی سیروس و بابک، شفیعی. (۱۴۰۰). فضای سایبر بستری جدی برای اعمال قدرت اجتماعی. مجله مطالعات توسعه اجتماعی ایران، ۱۴(۱)، صص ۲۷۱-۲۸۷.
۵۰. محمدی‌نجم، حسین. (۱۳۹۴). جنگ شناختی: بعد پنجم جنگ. تهران: مؤسسه آموزشی و تحقیقاتی صنایع دفاعی.
۵۱. مصباح یزدی، محمدتقی. (۱۳۷۸). جامعه و تاریخ از دیدگاه قرآن (چاپ دوم). تهران: سازمان تبلیغات اسلامی.
۵۲. مصلی‌نژاد، علی؛ دروگر، علی‌اکبر و نیک‌نیا، محمد. (۱۴۰۰). ارتباط شبکه ملی اطلاعات و اقتصاد مقاومتی و فقرزدایی. تهران: شهید کاظمی.
۵۳. معین، محمد. (۱۳۷۸). فرهنگ معین (چاپ سوم). تهران: نشر سرایش.
۵۴. مقدم‌فر، حمیدرضا؛ محسنی آهوپی، ابراهیم. (۱۴۰۰). جنگ شناختی: علم پیروزی در نبرد ذهن‌ها (چاپ دوم). تهران: خبرگزاری تسنیم.
۵۵. یاوری، احیاء؛ فهیمی، مهدی؛ چشم‌پراه، محسن؛ سلیمانی‌فر، اکبر؛ ولوی، محمدرضا و محمدی، محمود. (۱۳۸۵). نقش فناوری اطلاعات در جنگ‌های آینده (ج ۱، چاپ اول). تهران: مؤسسه عرفان.
56. Laclau, Ernesto, & Mouffe, Chantal. (2014). *Hegemony and socialist strategy: Towards a radical democratic politics*: Verso Trade.
57. NATO. (2002). *AJD Psychological Operations Doctrine*. 307. p. 1.

58. Urbinati, Nadia. (2020). The souths of Antonio Gramsci and the concept of hegemony Italy's. *Southern Question*, pp. 135-156): Routledge
59. www.en.wikipedia.org/wiki/Astroturfing
60. www.en.wikipedia.org/wiki/Confirmation_bias
61. www.innovationhub-act.org/content/cognitive-warfare

References

* The Holy Quran.

** Nahj al-Balagha.

1. A group of writers. (1400 AP). *War and cognitive operations; What is it and principles* (1st ed.). Qom: Nashr Qoqnous. [In Persian]
2. Abercrombie, N. (1370 AP). *Culture of Sociology* (H, Pouyan, Trans., 2nd ed.). Tehran: Chapakhsh.
3. Ale Dawood, S. A. R. (1402 AP). *The art of cognitive warfare in the age of artificial intelligence*. Tehran: New thinkers of the book world. [In Persian]
4. Ebo, B. (1385 AP). *Cyber imperialism* (P, Alavi, Trans., 1st ed.). Tehran: Saniyeh Publications. [In Persian]
5. Farhikhte, Sh. (1377 AP). *Farhikhte Dictionary* (1st ed.). Tehran: Zarin. [In Persian]
6. Garmaki, M. (1393 AP). *What is the National Information Network?* Tehran: Fars News Agency. [In Persian]
7. Garmaki, M. (1395 AP). *Everything about the National Information Network*. Tehran: Fars News Agency. [In Persian].
8. Ghanbari Nasab, A., Hasnawi, R., Majidi, A., Atai, M. H., & Moradinejad, S. (1396 AP). *Changing the threat-oriented approach to capability-oriented in defense planning with emphasis on Imam Khamenei's thoughts*. The third conference on the explanation of Imam Khamenei's defense thought, 2, pp. 104-118. [In Persian]
9. Hosseinkhani, N. (1392 AP). *Theoretical foundations of the defense thoughts of Imam Khamenei* (1st ed.). Tehran: Yaran Shahed. [In Persian]
10. Javani, M. (1401 AP). *Cognitive sciences in cognitive war*. Tehran: Atf Publications. [In Persian]
11. Khamenei, S. A. (1368 AP). *Statements: At the meeting of different Classes of the people on the birth anniversary of Hazrat Wali Asr*. From: 2276 <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=>. [In Persian]

12. Khamenei, S. A. (1381 AP). *Statements: In a meeting with the officials of the Broadcasting Organization*. From: The Supreme Leader's information website: 7227 <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=>. [In Persian]
13. Khamenei, S. A. (1381 AP). *Statements: in Friday prayer sermons*. From: The Supreme Leader's information Website: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3155>. [In Persian]
14. Khamenei, S. A. (1382 AP). *Statements: In Friday prayer sermons*. From: The Supreme Leader's information website: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3204>. [In Persian]
15. Khamenei, S. A. (1384 AP). *Statements: In the meeting with the employees of Mese Sarcheshmeh Complex*. From: the information website of the Supreme Leader: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3289>. [In Persian]
16. Khamenei, S. A. (1385 AP). *Statements: In the meeting of managers and media programmers of different countries*. From; the Supreme Leader's information website: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3340>. [In Persian]
17. Khamenei, S. A. (1389 AP). *Statements: In the meeting of students and youth of Qom*. From: the information website of the Supreme Leader: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=10456>. [In Persian]
18. Khamenei, S. A. (1392 AP). *Outline of Islamic thought in the Qur'an* (1st ed.). Qom: Sahba Publications. [In Persian]
19. Khamenei, S. A. (1394 AP). *Statements: In a meeting with the chairman and members of the Supreme Council of Cyber Space*. From: the information website of the Supreme Leader: <https://farsi.khamenei.ir/news-content?id=30686>. [In Persian]
20. Khamenei, S. A. (1394 AP). *Statements: In the meeting of the Chairman and members of the Council of Leadership Experts*. From: The Supreme Leader's information website: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=30653>. [In Persian]
21. Khamenei, S. A. (1395 AP). *Statements at the ceremony of the 27th anniversary of Imam Khomeini's death*. From: Supreme Leader's information website: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=33259>. [In Persian]

22. Khamenei, S. A. (1395 AP). *Statements: In a meeting with the members of the headquarters of the Martyrs' Congress of Kohgiluyeh, Boyer Ahmad and North Khorasan provinces*. From; the information website of the Supreme Leader: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=34514>. [In Persian]
23. Khamenei, S. A. (1395 AP). *Statements: In a meeting with the members of the commemoration staff of 4000 martyrs of Golestan*. From; the Supreme Leader's information website: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=35115>. [In Persian]
24. Khamenei, S. A. (1396 AP). *From: statements: in the meeting of the people of Qom*. From: the information website of the Supreme Leader: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=38675>. [In Persian]
25. Khamenei, S. A. (1396 AP). *Statements: In a meeting with members of the Islamic Propagation Coordination Council*. From: the information website of the Supreme Leader: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=38575>. [In Persian]
26. Khamenei, S. A. (1396 AP). *Statements: In the meeting with the officials of Iran*. From: the information website of the Supreme Leader: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=36824>. [In Persian]
27. Khamenei, S. A. (1397 AP). *Statements: In the gathering of pilgrims and nearby Holy shrine of Imam Reza*. From; the information website of the Supreme Leader: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=39272>. [In Persian]
28. Khamenei, S. A. (1397 AP). *Statements: In the meeting of the members of the Council of Leadership Experts*. From: the information website of the Supreme Leader: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=40421>. [In Persian]
29. Khamenei, S. A. (1398 AP). *Statements: at the graduation ceremony of Imam Hossein University students*. From: the information website of the Supreme Leader: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=43767>. [In Persian]
30. Khamenei, S. A. (1398 AP). *Statements: In the Basijian meeting*. From: the information website of the Supreme Leader: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=44267>. [In Persian]

31. Khamenei, S. A. (1398 AP). *Statements: In the meeting with the officials of the regime and the guests of the Islamic Unity Summit*. From: The information website of the Supreme Leader: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=44016>. [In Persian]
32. Khamenei, S. A. (1399 AP). *Statements made in a televised speech on the anniversary of Dey 19th Uprising*. From: the information website of the Supreme Leader: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=47066>. [In Persian]
33. Khamenei, S. A. (1399 AP). *Statements: In televised speech with the people of East Azerbaijan*. From: the information website of the Supreme Leader: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=47366>. [In Persian]
34. Khamenei, S. A. (1399 AP). *Statements: In the joint graduation ceremony of the students of the armed forces officer universities on TV*. From: the information website of the Supreme Leader: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=46633>. [In Persian]
35. Khamenei, S. A. (1400 AP). *Statements: In the execution ceremony of the 13th term of Presidency of the Islamic Republic of Iran*. From: the information website of the Supreme Leader: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=48413>. [In Persian]
36. Khamenei, S. A. (1400 AP). *Statements: in the meeting of the commanders and employees of the air force and air defense of the army*. From: the information website of the Supreme Leader: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=49572>. [In Persian]
37. Khamenei, S. A. (1400 AP). *Statements: In the meeting of the members of the Council of Leadership Experts*. From: The information website of the Supreme Leader: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=49769>. [In Persian]
38. Khamenei, S. A. (1400 AP). *Statements: In the meeting with the 13th government of Iran*. From: the information website of the Supreme Leader: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=48588>. [In Persian]
39. Khamenei, S. A. (1401 AP). *Leader's message to pilgrims of Hajj*. From: the information website of the Supreme Leader: <https://farsi.khamenei.ir/message-content?id=50597>. [In Persian]

40. Khamenei, S. A. (2013 AP). *Statements: In the meeting of youth and students of Sistan and Baluchistan*. From: The Supreme Leader's information website: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=8798>. [In Persian]
41. Khamenei, Seyed Ali. (03/06/1395). *Taken from statements: in the meeting of the chairman and members of the Council of Leadership Experts*. Taken from the information website of the Supreme Leader: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=33198>. [In Persian]
42. Khozin, H. (1400 AP). *Basics of cognitive warfare (new threats against Iran)*. Tehran: Arman Pajoohan. [In Persian]
43. Kiankhab, E. (1398 AP). Strategic governance challenges with the expansion of cyber space. *Journal of National Security*, 9(34), pp. 153-174. [In Persian]
44. Laclau, Ernesto, & Mouffe, Chantal. (2014). *Hegemony and socialist strategy: Towards a radical democratic politics*: Verso Trade.
45. Lotfi Marznaki, R. (1397 AP). *An introduction to knowledge-based defense in Imam Khamenei's thought*. Tehran: Defense Publications. [In Persian]
46. Mesbah Yazdi, M. T. (1378 AP). *Society and history from the perspective of the Qur'an* (2nd ed.). Tehran: Islamic Propagation Organization. [In Persian]
47. Moein, M. (1378 AP). *Moein Dictionary* (3rd ed.). Tehran: Sarayesh Publications. [In Persian]
48. Moghadamfar, H. R., & Mohseni Ahoyi, E. (1400 AP). *Cognitive Warfare: The Science of Winning the Battle of the Minds* (2nd ed.). Tehran: Tasnim news agency. [In Persian]
49. Mohammadi Najm, H. (1394 AP). *Cognitive warfare: the fifth dimension of war*. Tehran: Educational and Research Institute of Defense Industries. [In Persian]
50. Mosalanejad, A., Derogar, A. A., & Niknia, M. (1400 AP). *The relationship between the national information network and resistance economy and poverty elimination*. Tehran: Shahid Kazemi. [In Persian]
51. Motaghi Dastanai, A., Ahmadi Nohdani, S., & Shafi'I, B. (1400 AP). Cyberspace is a serious platform for exercising social power. *Iranian Journal of Social Development Studies*, 14(1), pp. 271-287. [In Persian]

52. NATO. (2002). *AJD Psychological Operations Doctrine*. 307. p. 1
53. Omid, H. (1375 AP). *Amid Dictionary* (6th ed.). Tehran: Amir Kabir Publications.
54. Ramezani, E. (1393 AP). *Media Literacy: Concepts and Generalities* (1st ed.). Tehran: Fahm Publications.v
55. Strinati, D. (1392 AP). *Popular culture theories* (S, Paknazar, Trans., 1st ed.). Tehran: Farvardin Library. [In Persian]
56. Toffler, A., & Toffler, H. (1385 AP). *Towards a new civilization; Political thinking in the third wave* (M, Zalonour., & H. R, Jafari, Trans., 6th ed.). Tehran: Meyar Andisheh Publication. [In Persian]
57. Urbinati, Nadia. (2020). *The souths of Antonio Gramsci and the concept of Italy's hegemony*. Southern Question, pp. 135-156): Routledge
58. www.en.wikipedia.org/wiki/Astrourfing.
59. www.en.wikipedia.org/wiki/Confirmation_bias.
60. www.innovationhub-act.org/content/cognitive-warfare.
61. Yavari, E., Fahimi, M., Cheshm Berah, M., Soleimanifar, A., Valavi, M. R., & Mohammadi, M. (1385 AP). *The role of information technology in future wars* (Vol. 1, 1st ed.). Tehran: Erfan Institute. [In Persian]